REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

unisVET
uvajanje novih izobraževalnih programov na področju storitev

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Lorena Mihelač

UVOD V GLASBENO TEORIJO 3

Program: PREDŠOLSKA VZGOJA
Modul: GLASBENO IZRAŽANJE

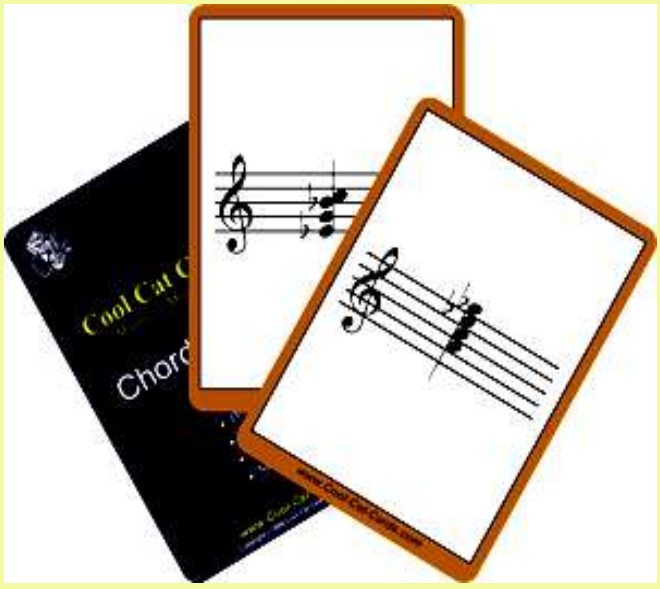

Vir: http://www.flickr.com

Ljubljana, marec 2009

Srednje strokovno izobraževanje

Program: **Predšolska vzgoja**
Modul: **Glasbeno izražanje**

Naslov učnega gradiva
Uvod v glasbeno teorijo 3

Ključne besede: **glasbena teorija, glasbeni elementi.**

Seznam kompetenc, ki jih zajema učno gradivo:
Spoznavanje osnovnih elementov glasbene teorije.
Razumevanje uporabnosti glasbenih elementov.
Seznanjanje z načini učenja glasbenih elementov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

781(0.034.2)

MIHELAČ, Lorena
Uvod v glasbeno teorijo 3 [Elektronski vir] / Lorena Mihelač. -
El. knjiga. - Ljubljana : GZS, Center za poslovno usposabljanje, 2009. - (Srednje strokovno izobraževanje. Program Predšolska vzgoja. Modul Glasbeno izražanje)

Način dostopa (URL):
http://www.unisvet.si/index/index/activityId/8
2. - Projekt UNISVET

ISBN 978-961-6413-26-8

250904320

Avtor(ica): **Lorena Mihelač**
Recenzent(ka): **Andrej Ožbalt**
Lektor(ica): **Helena Kostelec**

Založnik: **GZS Ljubljana, Center za poslovno usposabljanje**
Projekt unisVET

URL: http://www.unisvet.si/index/index/activityId/82

Kraj in datum: **Ljubljana, marec 2009**

To delo je ponujeno pod licenco Creative Commons:
Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji.

Učno gradivo je nastalo v okviru projekta unisVET Uvajanje novih izobraževalnih programov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju s področja storitev za obdobje 2008-2012, ki ga sofinancirata Evropska unija preko Evropskega socialnega sklada in Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina gradiva v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino nosi avtor.

UVODNI NAGOVOR AVTORJA

»Uvod v glasbeno teorijo 3« je namenjen dijakom, ki obiskujejo program Predšolska vzgoja, prav tako vsem tistim, ki si želijo pridobiti bolj poglobljeno znanje s področja glasbene teorije. Snov, ki je podana v učnem gradivu »Uvod v glasbeno teorijo 3« je nadaljevanje učnih gradiv »Uvod v glasbeno teorijo 1« in »Uvod v glasbeno teorijo 2«. Temelji na spoznavanju intervalov in akordov, njihovih značilnosti in načinih graditve.

Vodilo pri podajanju snovi v tem učnem gradivu je tako kot pri prejšnjih učnih gradiv večletna praksa in pristopi, ki so se pokazali kot najbolj razumljivi in uspešni pri dijakih. Mogoče se zdijo nekateri načini osvajanja nove snovi zelo poenostavljeni – vendar ni razloga za zaletene razlage, posebej pri tako težki snovi, ki se predstavlja v tem učnem gradivu. Posebnost tega učnega gradiva je, da vsebuje obilico slikovnega gradiva, ki omogoča hitro razumevanje ter učenje intervalov in akordov.

Številni primeri kot slikovno gradivo in delovni listi ob koncu učnega gradiva omogočajo prav tako samostojno učenje vsakemu posamezniku, pa čeprav se predstavlja tokrat težja snov kot v prejšnjih učnih gradivih o teoriji glasbe. Delovni listi vsebujejo tokrat ne samo snov za utrjevanje snovi, ampak tudi številne primere za spoznavanje specifičnih in različnih situacijah, s katerimi se ponavadi glasbeniki srečujemo, ko obravnavamo snov intervalov in akordov. Delovni listi vsebujejo prav tako rešitve, ki omogočajo hitro preverbo rešene naloge.

Snov, katero predstavlja učno gradivo »Uvod v glasbeno teorijo 3«, je težka, vendar jo je mogoče zelo hitro usvojiti, v kolikor se držimo načela postopnosti in natančnosti. Z nobeno nalogo ni treba hiteti in prav tako jo je treba reševati nekajkrat iz enostavnega razloga, da se usvoji način reševanja intervala/akorda. Prav tako ni treba nadaljevati z novo nalogo, če prejšnje naloge nismo razumeli in jo nismo uspeli rešiti.

Na koncu pa se je treba zavedati, da so intervali in akordi snov, ki jo je treba delati zelo intenzivno in vaditi vsak dan – tako kot matematične ali jezikovne naloge. Tovrstna snov namreč ne trpi samo občasnega dela. Ko je snov enkrat usvojena, je izredno dobra podlaga za učenje vseh ostalih intervalov ali akordov. Prav tako je snov v tem učnem gradivu zelo dobra podlaga za nekatere postopke, s katerimi se določene skladbe/melodije lahko priredijo za različne potrebe, kot so postopki transpozicije, modulacije ali variacije, o katerih bo beseda v učnem gradivu »Uvod v glasbeno teorijo 4«.

KAZALO VSEBINE

- **uvodni nagovor avtorja** **stran 3**
- **polton in celi ton** **stran 5**
- **intervali** **stran 13**
- **mala in velika sekunda** **stran 15**
- **mala in velika terca** **stran 26**
- **čista oktava** **stran 35**
- **čista kvinta** **stran 38**
- **durov in molov kvintakord** **stran 43**
- **literatura** **stran 49**
- **delovni listi** **stran 50**

Opomba: vse slike, ki vsebujo note, pavze, črtovja, ključe ipd. tako kot druge slike so avtorsko delo Lorene Mihelač, razen če pod sliko ni naveden drugi vir.

POLTON IN CELI TON

Če bi izhajali iz samega naslova, bi verjetno razmišljali o samo enem tonu, ki je očitno tako popoln, da ga označujemo kot »celi ton«, oz. nepopoln in ga zaradi tega označujemo kot »pol ton«. V resnici obstajata dva tona, ki skupaj ustvarjata eno razmerje, ki je ali popolno – celo, ali nepopolno – pol. V glasbi se to razmerje precej dobro sliši, predvsem če dva tona zaigramo na kakšnem glasbilu, ki dovoljuje sočasno igranje dveh tonov (npr. klavir, kitara, violina ipd.). Pri razmerju »polton« slišimo dokaj grd, »ozek« zvok, ki ustvarja kar precejšno napetost. Pri razmerju »celi ton« slišimo malo lepši zvok, bolj »širok« zvok in zvok, ki je vsekakor manj napet.

V resnici (s fizikalnega vidika) imamo določeno število nihajev enega in drugega tona, ki ustvarjajo ramerje poltona oz. celega tona. Za uvod v snov »intervali« začenjamo ponavadi vedno s poltoni in celimi toni in razumevanje le-teh je ključnega pomena za uspešno razumevanje in osvajanje znanja o intervalih, na zadnje tudi o akordih. Izredno priročno pomagalo pri učenju poltonov in celih tonov je klaviatura. Njo uporabljamo ne glede na to, ali znamo igrati klavir (elektronske klaviature) ali ne – enostavno je nepogrešljivi in univerzalni učni pripomoček pri učenju različne snovi s področja glasbene teorije.

Na klaviaturi (spodnja slika) so razvidne črne in bele tipke. Črne tipke, ki so krajše in v zgornji vrsti, se vrstijo vedno po istem vrstnem redu, dve črni pa tri črne tipke, pa spet dve črni in tri črne tipke itd. Bele tipke se nahajajo v spodnji vrsti in so daljše. Tipka »C«, da obnovimo, je bela tipka (označena s krogcem) pred prvo črno tipko v skupini dveh črnih tipk:

slika 1

CELI TON

Razmerje celega tona tvorita na klaviaturi dve sosednji beli tipki, ki imata eno črno tipko vmes:

Celi ton tvorita tipka »c« in »d«, ker je črna tipka vmes.

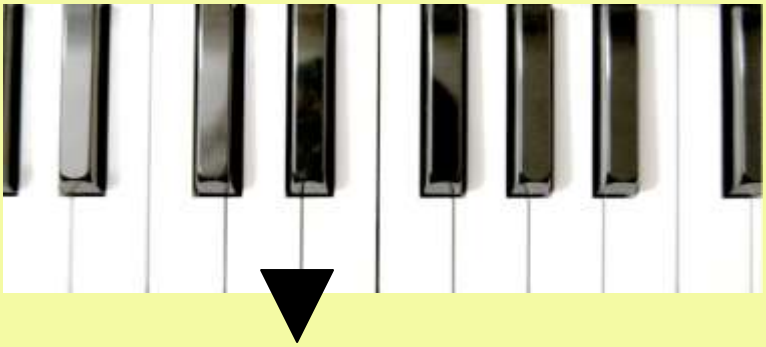

Celi ton tvorita tipka »d« in »e«, ker je ena črna tipka vmes.

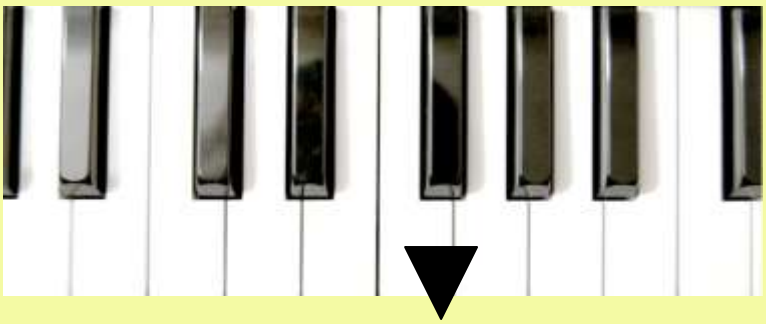

Celi ton tvorita tipka »f« in »g«, ker je ena črna tipka vmes.

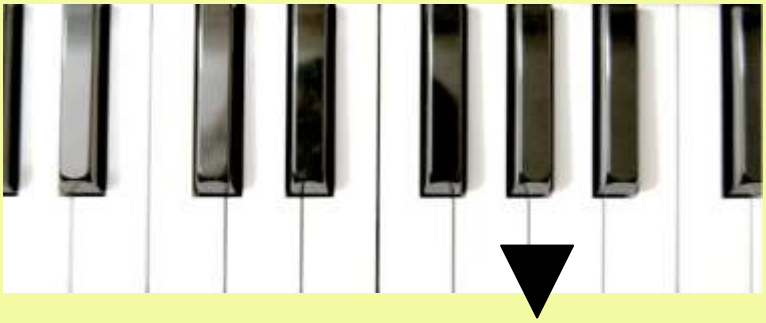

Celi ton tvorita tipka »g« in »a«, ker je ena črna tipka vmes.

Celi ton tvorita tipka »a« in »h«, ker je ena črna tipka vmes.

Celi ton na klaviaturi ustvarjata tudi dve sosednji črni tipki, če je bela tipka vmes:

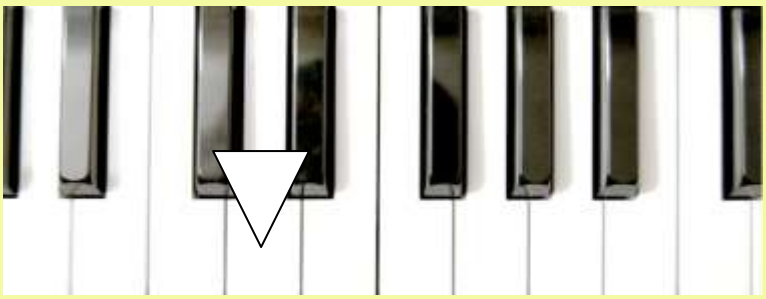

Celi ton tvorita tipka »cis« in »dis« (oz. des in es), ker je ena bela tipka vmes.

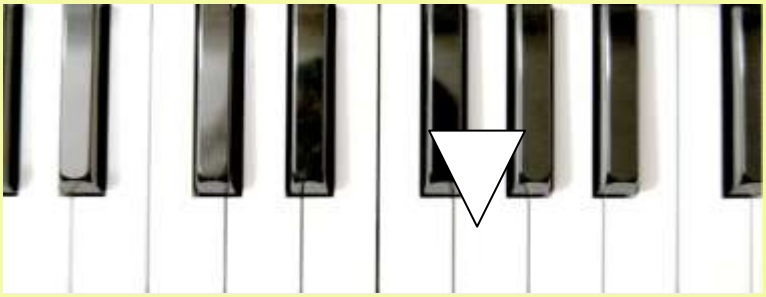

Celi ton tvorita tipka »fis« in »gis« (oz. ges in as), ker je ena bela tipka vmes.

Celi ton tvorita tipka »gis« in »ais« (oz. as in hes), ker je ena bela tipka vmes.

POLTON

Poltoni se na klaviaturi nahajato tam, kjer manjkajo črne tipke:

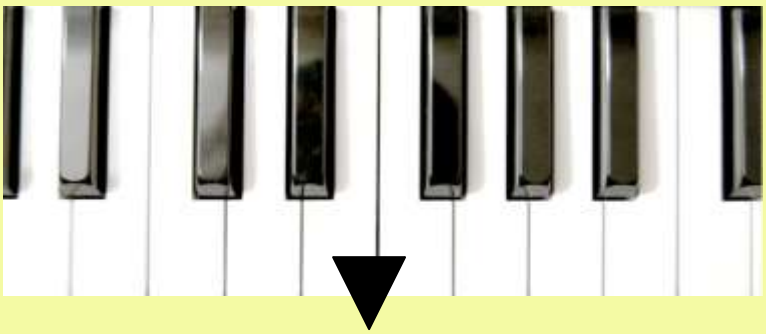

Polton se nahaja med tipko »e« in »f«, ker manjka črna tipka vmes.

Polton se nahaja med tipko »h« in »c«, ker manjka črna tipka vmes.

Poltone najdemo na klaviaturi vsepovsod, kjer je možno ustvariti tesno razmerje med belo in črno tipko, oziroma tudi obratno, razmerje med črno in belo tipko:

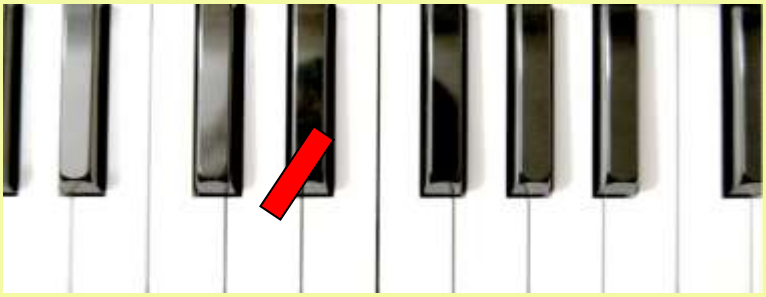

Na klaviaturi je označeno tesno razmerje med belo in črno tipko (oz. črno in belo tipko) med tipkami »d« in »es« , ki je polton.

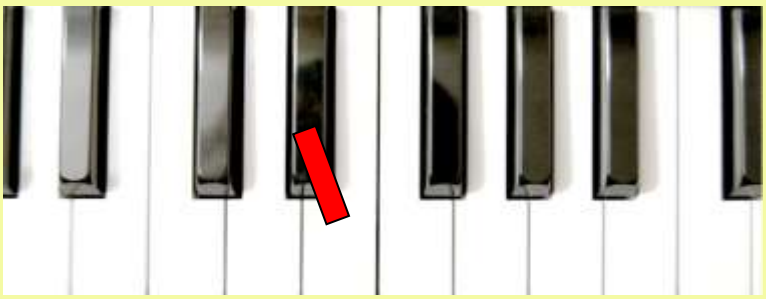

Tudi tukaj imamo tesno razmerje med črno in belo tipko (oz. belo in črno tipko) med tipkami »dis« in »e«, ki je polton.

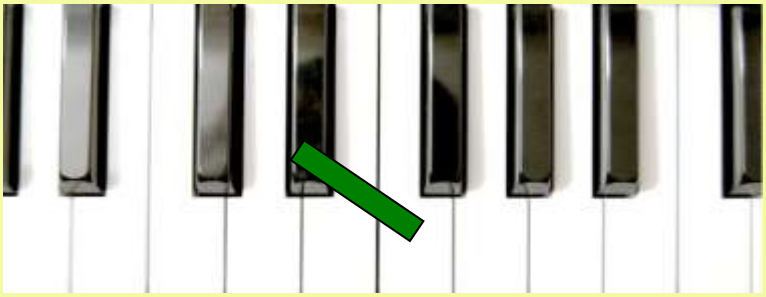

To razmerje (na zgornji sliki) med črno in belo tipko (oz. belo in črno tipko), med tipkami »es2 in »f«, ni tesno razmerje, zaradi tega nimamo polton, ampak celi ton. Zakaj? Ker je to razmerje, če pazljivo pogledamo, sestavljeno iz dveh poltonov:

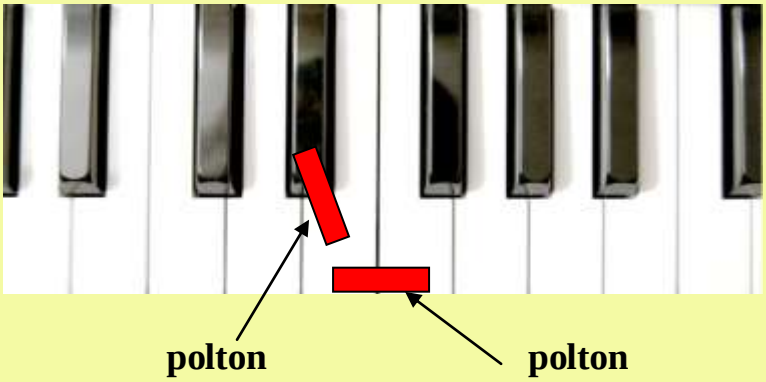

Imamo polton, ki ga tvorita tipki »dis« in »e« ter »e« in »f«. Seštevek dveh poltonov skupaj daje en celi ton. Enako velja za vse spodnje primere, ko imamo tudi cele tone:

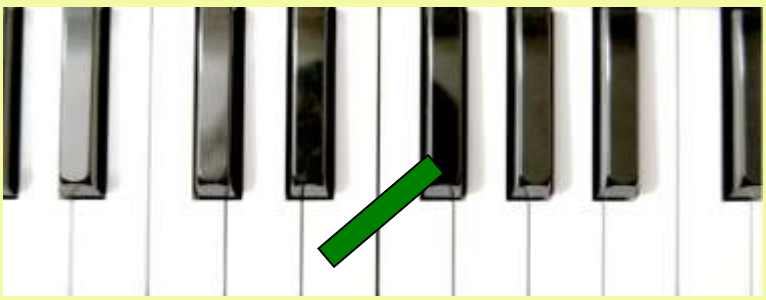

Tipki »e« in »fis« tvorita razmerje celega tona.

Tipki »hes« in »c« tvorita razmerje celega tona.

Tipki »h« in »cis« tvorita razmerje celega tona.

Če bi mogli rešiti nalogo in ugotoviti, ali tvorita dva tona razmerje poltona ali celega tona, bi jo rešili torej zlahka z uporabo klaviature, kjer bi hitro ugotovili glede na položaj tipk, ali se pogovarjamo o poltonu ali o celem tonu. Oglejmo si nekaj primerov.

Na spodnji sliki sta kot prvi primer napisana tona »d« in »e«:

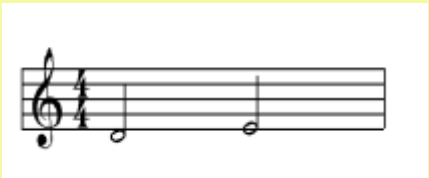

1

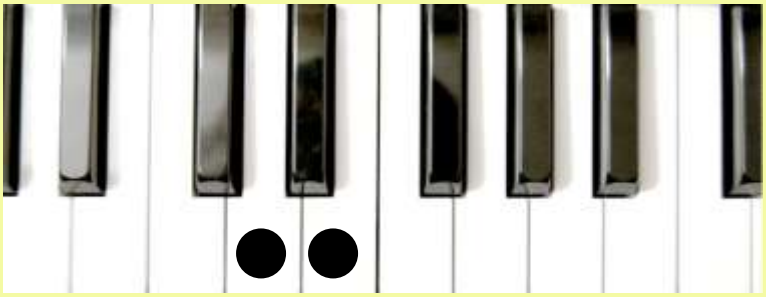

Ton »d« in »e« sta celi ton, kar je tudi lepo razvidno z zgornje klaviature, ki kaže položaj teh dveh tipk. Imamo dve beli sosednji tipki, med katerima je ena črna tipka, za kar smo se dogovorili, da je tovrstno razmerje »celi ton«. Pod notami napišemo številko »1«, s katero označujemo razmerje celega tona.

V spodnjem primeru imamo ton »f« in »ges«. Ton »f« in »ges« sta poltona, kar je razvidno tudi s klaviature, kjer je označen položaj teh tonov. Imamo tesno razmerje med belo in črno tipko, za kar smo se dogovorili, da je tovrstno razmerje »polton«. Pod notami zapišemo številko »1/2«, s katero označujemo razmerje poltona.

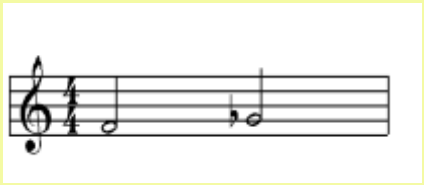

1/2

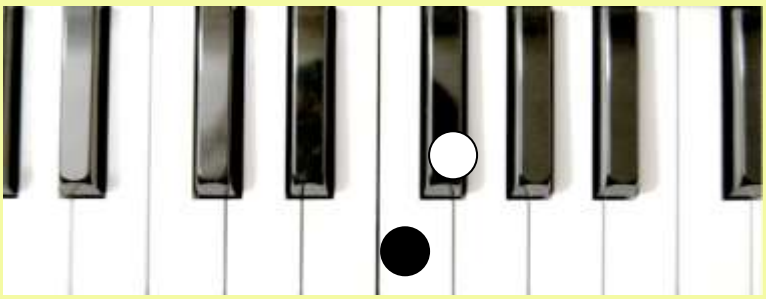

DELOVNA NALOGA

Izpolni delovne liste številka 1, 2 in 3.

INTERVALI

Interval je v glasbi razdalja med dvema tonoma. Kot smo videli v poglavju poltonov in celih tonov, so te razdalje različne, zelo »tesne« ali bolj »široke«. V glasbi je na voljo izredno veliko število takih razdalj, tudi takšnih, ki jih naše človeško uho ne more zaslediti.
Nekatere razdalje med tonoma so manjše, nekatere večje, nekatera razmerja med tonoma zvenijo dobro, druga manj dobro in glede na to obstaja osnovna delitev intervalov, ki se glasi:

- **delitev intervalov glede na velikost (kvantiteto)**
- **delitev intervalov glede na kakovost (kvaliteto)**

V glasbi se glede na velikost (kvantiteto) najbolj pogosto uporabljajo naslednji intervali:

PRIMA	**ena stopnja razdalje**	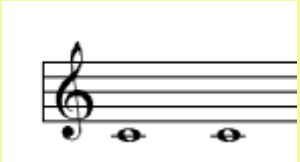
SEKUNDA	**dve stopnji razdalje**	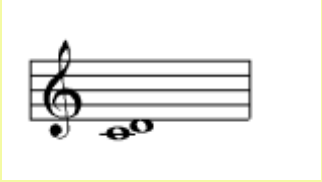
TERCA	**tri stopnje razdalje**	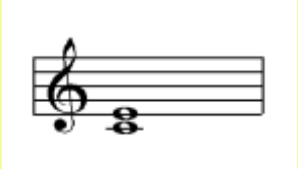
KVARTA	**štiri stopnje razdalje**	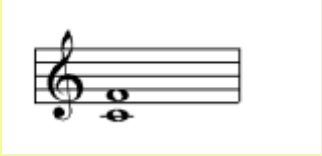

KVINTA	**pet stopenj razdalje**	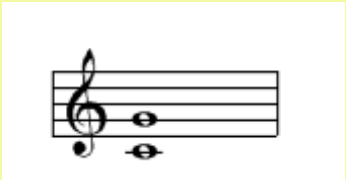
SEKSTA	**šest stopenj razdalje**	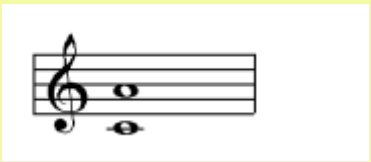
SEPTIMA	**sedem stopenj razdalje**	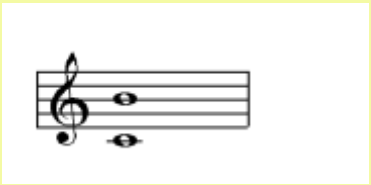
OKTAVA	**osem stopenj razdalje**	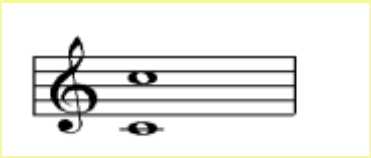

Glede na kakovost (kvaliteto) delimo intervale na male (m), velike (v) in čiste (č). Sekunde, terce, sekste in septime so lahko male in velike, prima, kvarta, kvinta in oktava pa so čisti intervali.

DELOVNA NALOGA
Izpolni delovni list številka 4.

MALA SEKUNDA IN VELIKA SEKUNDA

V poglavju Poltoni in celi toni smo obravnavali, kako poiskati na klaviaturi poltone in cele tone. Enako bomo storili tudi sedaj pri mali in veliki sekundi.

MALA SEKUNDA

Mala sekunda, označujemo jo v glasbi z označbo »m2«, je razdalja med dvema tonoma, ki meri en polton. Torej, če želimo poiskati malo sekundo na klaviaturi, velja isti postopek kot pri iskanju (in ugotavljanju) poltona. Mogoče je sedaj mala razlika v tem, da uporabljamo tudi puščice, ki nam povedo, v kateri smeri naj poiščemo malo sekundo. Za lažje razumevanje je podano nekaj primerov:

Naloga:

Poišči malo sekundo na tonu »c«, navzgor (puščica ob označbi »m2« kaže, da moramo postaviti malo sekundo na tonu »c« navzgor).

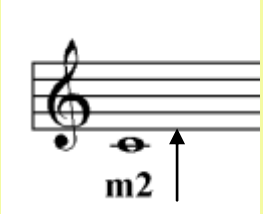

Rešitev:

Rešitev male sekunde na tonu »c« je »c-des« (vedno povemo ton, na katerem začnemo, in končni ton, ki je rešitev!). Kako smo prišli do te rešitve?

1. **Kot prvo napišemo t. i. »prvo rešitev«, ki pomeni, da se držimo <u>osnovnega pravila</u> dveh stopenj (nota »c« je ena stopnja in nota »d« je druga stopnja!), koliko obsega interval sekunda na**

splošno. Pri tem seveda upoštevamo še smer, ki jo kaže puščica, torej navzgor.

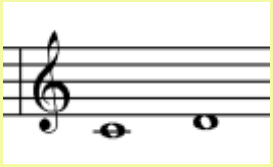

prva rešitev

2. **Če pogledamo na klaviaturi, vidimo da noti »c« in »d« tvorita razmerje celega tona, ker imamo dve sosednji beli tipki, med katerima je črna tipka. Za tovrstno razmerje smo se dogovorili, da je to razmerje celega tona.**
3. **Naslednji korak je približati se tonu »c« (oz. tipki »c«) tako, da dobimo razmerje poltona. To dobimo tako, da znižamo ton »d« in se premaknemo na črno tipko »des«, s čim smo dobili tesno razmerje bele in črne tipke, ki po dogovoru tvorita razmerje poltona. Tako je »druga rešitev« oz. »končna rešitev« male sekunde navzgor na »c«: »c-des«.**

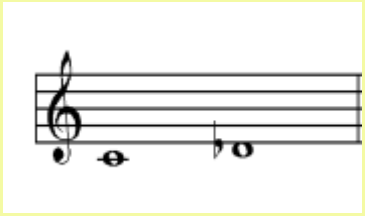

Če preverimo na klaviaturi in poiščemo našo rešitev, vidimo da je rešitev pravilna, ker imamo ozko razmerje bele in črne tipke, ki tvorita po dogovoru razmerje poltona.

Nekateri se mogoče sprašujejo, zakaj nismo napisali namesto note »des« kar »cis«, saj je to bolj priročno, in navsezadnje se tona »des« in »cis« nahajate na isti tipki. Če pazljivo pogledamo v razpredelnico intervalov in njihove delitve na velikost (kvantiteto), bi videli, da

obsega mala sekunda razdaljo dveh stopenj, kar dejansko tvorita tona »c« in »des«. Rešitev »c« in »cis« ne bi torej bila pravilna, ker smo pravzaprav še vedno v okviru ene stopnje (na tonu »c«), ki smo ga nič drugega kot samo zvišali na ton »cis«.

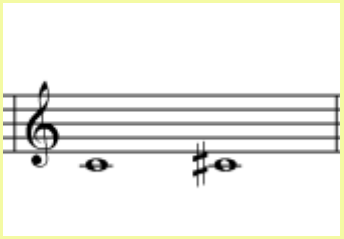

Zgornji primer kaže zvišano prvo stopnjo. Torej v tem primeru nimamo male sekunde, ki obsega dve stopnji in rešitev ni pravilna!

Naloga:

Poišči malo sekundo na tonu »c« navzdol (puščica ob označbi »m2« kaže, da moramo postaviti malo sekundo na tonu »c« navzdol).

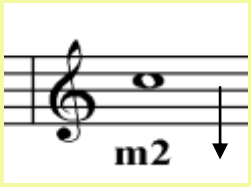

Rešitev:

Rešitev male sekunde na tonu »c« navzdol je »c-h«.

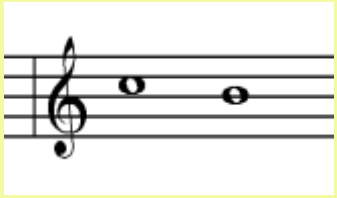

Pri reševanju tega intervala upoštevamo osnovno pravilo intervala sekunde, a ta je, da interval sekunda obsega dve stopnji. Zapišemo kot prvo rešitev torej ton »c« (ena stopnja) in ton »h« (druga stopnja).

Preverba na klaviaturi kaže, da je rešitev pravilna. Noti »c« in »h« sta namreč dve sosednji beli tipki, ki tvorita tesno razmerje in med katerimi ni črne tipke. Po dogovoru so vsa razmerja dveh sosednjih belih tipk, med katerimi ni črne tipke, poltoni.

Pri reševeanju te naloge bi lahko naredili kot pri reševanju male sekunde na »c« navzgor, torej najprej bi zapisali »prvo rešitev« in upoštevali, da je potrebno za postavitev male sekunde imeti dve stopnji. Nato bi pogledali na klaviaturo, če dejansko imamo pol ton in v primeru, da ga ne bi imeli, bi ukrepali ali z višanjem ali nižanjem in na koncu napisali »drugo rešitev« ali »končno rešitev«. Ker pa je lega tipk bila takšna, da smo imeli dve sosednji beli tipki brez črne tipke, je naša »prva rešitev« bila obenem tudi »druga rešitev« oz. »končna rešitev«.

Naloga:

Poišči malo sekundo na tonu »g« navzdol (puščica ob označbi »m2« kaže, da moramo postaviti malo sekundo na tonu »g« navzdol).

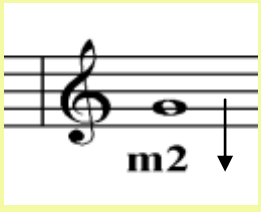

Rešitev:

Mala sekunda navzdol na noti »g« je »g-fis«.

Do te rešitve smo prišli spet tako, da smo upoštevali <u>osnovno pravilo</u> intervala sekunde (dve stopnji: prva stopnja je noga »g« in druga stopnja je »f«) in v skladu s tem napisali noti »g« in »f«. Če bi pustili to prvo rešitev, bi imeli (po opravljeni preverbi na klaviaturi) en celi

ton, ker sta »g« in »f« dve sosednji beli tipki, med katerima je ena črna tipka.
Naslednji korak bi bil približati ton »f« tonu »g« tako, da dobimo razmerje poltona, kar lahko naredimo tako, da zvišamo ton »f« na »fis« in dobimo tesno razmerje črne in bele tipke, ki daje razmerje poltona.

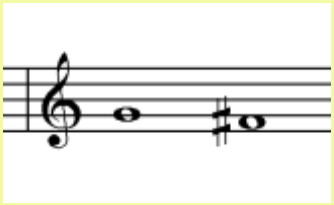

Rešitev male sekunde na »g« navzdol je »g-fis«

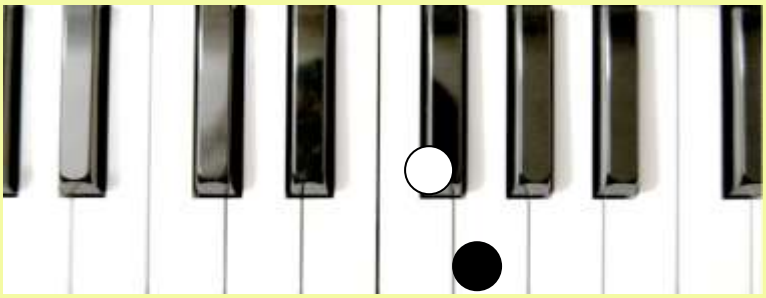

Na klaviaturi je lepo razvidno, da sta tona »g« in »fis« skupaj en polton. Tudi tukaj imamo tesno razmerje bele in črne tipke, ki po dogovoru tvorita razmerje poltona.

ZANIMIVO ...

(vir:http://www.flickr.com)

- **A ste opazili, da je rešitev male sekunde navzgor, na tonu, ki se nahaja na beli tipki, vedno <u>nižaj</u> (razen v primeru tistih tipk, kjer so poltoni: e-f in h-c)?**

Torej rešitev male sekunde na »c« je »c-<u>des</u>«, na »d« je »d-<u>es</u>«, na »f« je »f-<u>ges</u>« ...

- **A ste opazili, da je rešitev male sekunde navzdol, na tonu, ki se nahaja na beli tipki, vedno višaj (razen v primeru tistih tipk, kjer so poltoni: e-f in h-c)?**

Torej rešitev male sekunde na »h« je »h-ais«, na »a« je »a-gis«, na »g« je »g-fis« ...

DELOVNA NALOGA
Izpolni delovna lista številka 5 in 6.

VELIKA SEKUNDA

Tako kot smo reševali malo sekundo, bomo reševali tudi veliko sekundo. Veliko sekundo označujemo z označbo »v2« .

Naloga:

Poišči veliko sekundo na tonu »f« navzgor.

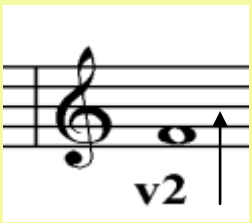

Rešitev:

Rešitev velike sekunde na tonu »f« je »f-g«.

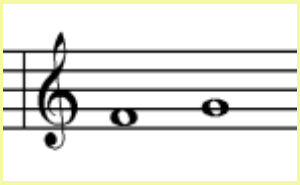

Prav tako kot pri mali sekundi iščemo najprej »prvo rešitev« in upoštevamo pravilo dveh stopenj za interval sekunde. Nato preverjamo na klaviaturi, če je naša prva rešitev pravilna. Ker sta tona »f« in »g« na dveh belih sosednjih tipkah, med katerima je ena črna tipka, in potem takem ustvarjata razmerje celega tona, je ta naša »prva rešitev« hkrati in končna rešitev.

Rešitev velike sekunde na tonu »f« je »f-g«.

Naloga:

Poišči veliko sekundo navzgor od tona »gis«.

Rešitev:

Velika sekunda na tonu »gis« navzgor je »gis-ais«.

Tudi to nalogo, ki je navidezno težja, rešujemo na isti način kot vse ostale naloge z intervali. Naloga je postaviti veliko sekundo in spet upoštevamo osnovno pravilo intervala sekunde, a ta je, da obsega dve stopnji. Torej zapišemo prvo rešitev, ki se glasi »fis-g«:

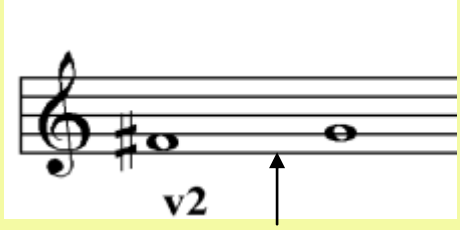

A je to pravilna rešitev velike sekunde navzgor?

Preverjamo na klaviaturi te tone iz prve rešitve, torej »fis« in »g«, ter vidimo, da tvorita razmerje poltona. Naslednja naloga je premakniti ton »g« tako, da dobimo razmerje celega tona, kar lahko storimo tako, da ga <u>zvišamo:</u>

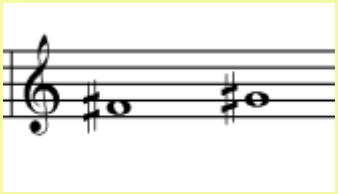

Na ta način smo dobili razmerje dveh sosednjih črnih tipk, med katerima je ena bela tipka, ki po dogovoru tvorita razmerje celega tona:

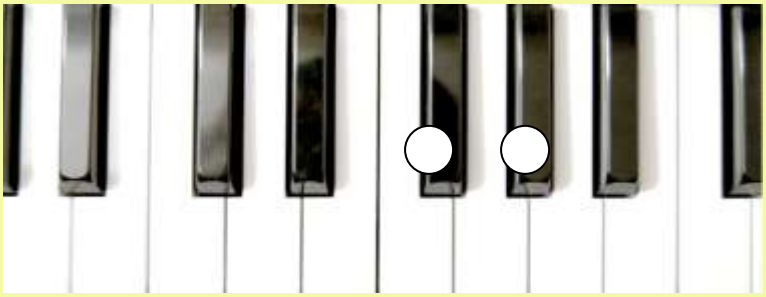

Naloga:

Poišči veliko sekundo navzdol od tona »hes«.

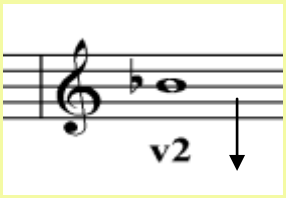

Rešitev:

Velika sekunda navzdola od tona »hes« je »hes-as«.

Rešitev smo dobili tako, da smo upoštevali <u>osnovno pravilo dveh stopenj</u> pri postavljanju intervala sekunde. Torej smo najprej zapisali »hes« in »a«:

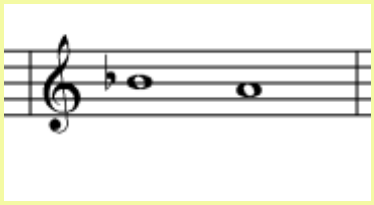

Preverba na klaviaturi kaže, da sta ta dva tona v tesnem razmerju bele in črne tipke, ki tvorita razmerje poltona. Poiščemo našo »drugo rešitev« oz. »končno rešitev« in pogledamo, v katerem primeru bi ton »h« tvoril s sosednjo tipko navzdol razmerje celega tona. Na klaviaturi je razvidno, da je to tipka »as«, torej bomo naš ton »a« iz prve rešitve <u>znižali</u> in ustvarili tesno razmerje dveh črnih tipk, med katerima je ena bela tipka, ki po dogovoru tvorita razmerje celega tona:

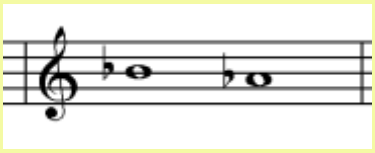

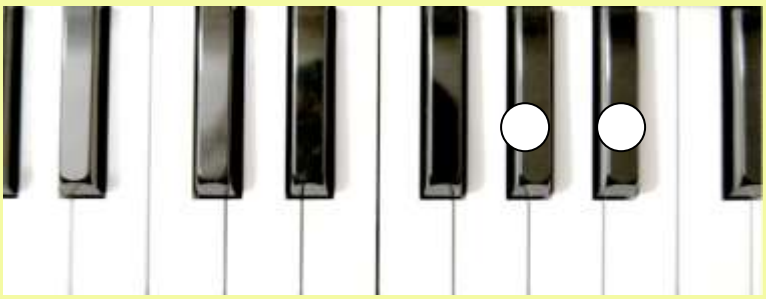

Rešitev velike sekunde na tonu »hes« navzdol je »hes-as«.

Naloga:

Poišči veliko sekundo navzgor na tonu »e«.

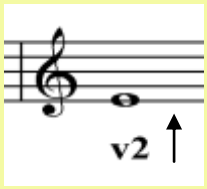

Rešitev:

Velika sekunda navzgor na tonu »e« je »e-fis«.

Rešitev smo dobili spet z upoštevanjem osnovnega pravila dveh stopenj. Torej, najprej smo kot »prvo rešitev« zapisali »e-f«:

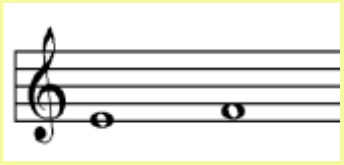

Preverba na klaviaturi kaže, da imamo tesno razmerje dve belih tipk, med katerima ni črne tipke, kar pomeni, da imamo razmerje poltona. Vendar če zvišamo ton »f«, bomo dobili posebno razmerje, ki ga tvorijo pravzaprav tri tipke (dve sosednji beli in ena črna zraven). Za to posebno razmerje velja dogovor, da je to razmerje celega tona:

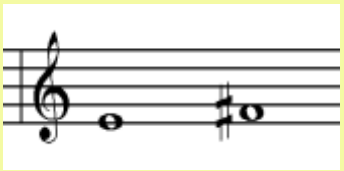

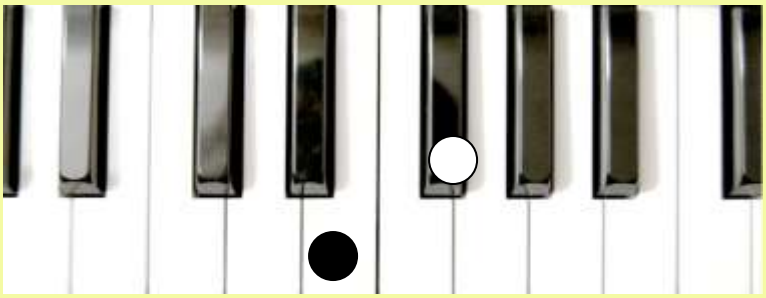

Rešitev velike sekunde na tonu »e« navzgor je »e-fis«. Obrnimo pozornost na poseben spored tipk: dve sosednji beli tipki in črna tipka v nadaljevanju!

Naloga:

Poišči veliko sekundo navzdol na tonu »f«:

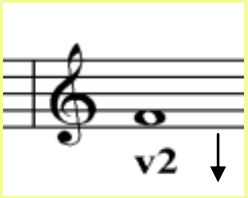

Rešitev:

Velika sekunda navzdol na tonu »f« je »f-es«.

Pri reševanju te naloge, ki je ena med težjimi, smo izhajali spet iz osnovnega pravila dveh stopenj, kolikor obsega interval sekunde. Prva rešitev je bila torej postaviti dve stopnji (»f« je prva stopnja in »e« je druga stopnja). Na klaviaturi je razvidno, da tvorita tona »f« in »e« razmerje poltona, ker se nahajata na dveh belih sosednjih tipkah, med katerima ni črne tipke. Po dogovoru je tovrstno razmerje razmerje poltona.

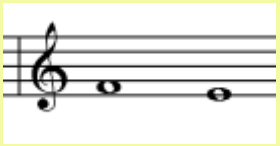

Če pa znižamo ton »e« na »es«, smo dobili spet posebno razmerje treh tipk, dveh sosednjih belih tipk in ene črne tipke, ki skupaj tvorijo razmerje celega tona. Torej pravilna rešitev velike sekunde navzdol na tonu »f« je »f-es«:

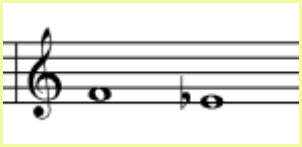

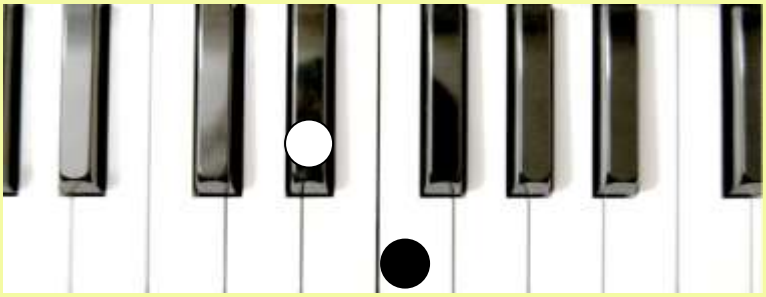

Velika sekunda navzdol na tonu »f« je »f-es«. Obrnimo pozornost spet na poseben spored tipk: dve sosednji beli tipki in črna tipka, ki sledi beli.

DELOVNA NALOGA
Izpolni delovna lista številka 7 in 8.

MALA TERCA IN VELIKA TERCA

Interval terce, za razliko od sekunde, obsega tri stopnje. Prav tako kot sekunda je terca lahko mala ali velika.

MALA TERCA

Mala terca je interval, kjer dva tona ustvarjata razmerje enega celega tona in poltona (ali obratno). Malo terco označujemo z označbo »m3«. Pri postavljanju male terce navzgor ali navzdol upoštevamo osnovno pravilo treh stopenj, kolikor ima interval terce.

Za lažje razumevanje so podani primeri spodaj.

Naloga:

Poišči malo terco na tonu »c« navzgor:

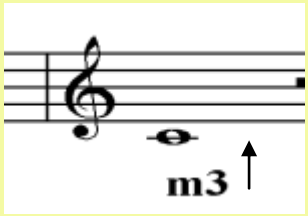

Rešitev:

Mala terca navzgor na tonu »c« je »c-es«.

Tako kot je to bil primer z malo sekundo (veliko sekundo), iščemo najprej:

- **»prvo rešitev«, kar pomeni, da upoštevamo osnovno navodilo, ki pove, da interval terca obsega tri stopnje:**

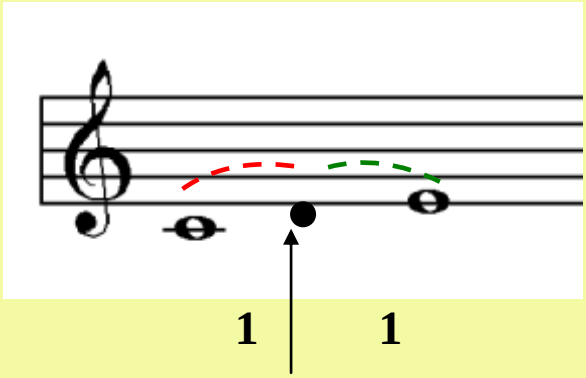

kontrolni ton

- **Naslednji korak je, da si označimo t. i. »kontrolni ton«, ki je pri intervalu terce vedno druga stopnja, v našem primeru ton »d«.**
- **Preverjamo razmerja med toni tako, da najprej preverimo razmerje med 1. in 2. stopnjo (ton »c« in ton »d«). Na klaviaturi je razvidno, da sta ton »c« in »d« dve sosednji beli tipki, med katerima je ena črna tipka, torej sta en celi ton.**
- **Preverimo še razmerje med drugo stopnjo (naš kontrolni, vmesni ton) in tretjo stopnjo. Na klaviaturi vidimo, da sta tudi ta dva tona dve sosednji beli tipki, med katerima je ena črna tipka, torej sta spet en celi ton.**
- **Ker vsebuje interval male terce en celi ton in en polton (ali obratno), je treba narediti popravek na 3. stopnji, na tonu »e« in ga znižati, da bi dobili razmerje poltona.**

- **Sedaj smo dobili končno rešitev: en celi ton, ki ga tvorita tona »c-d«, in en polton, ki ga tvorita tona »d-es«.**
- **Rešitev male terce na tonu »c« je torej »c-es«:**

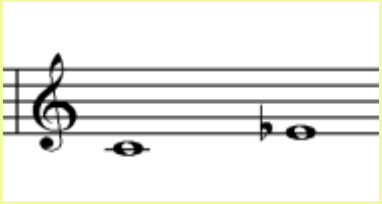

1 ½

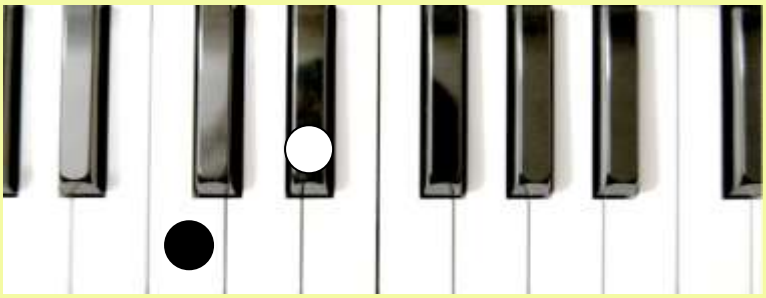

Mala terca na tonu »c« navzgor je »c-es«.

Naloga:

Poišči malo terco navzdol na tonu »g«:

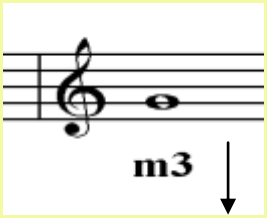

Rešitev:

Mala terca navzdol na tonu »g« je »g-e«.

Tako kot pri prejšnji nalogi upoštevamo osnovno pravilo treh stopenj, ki jih ima terca in glede na to:

- **napišemo »prvo rešitev«, ki se glasi »g-e«:**

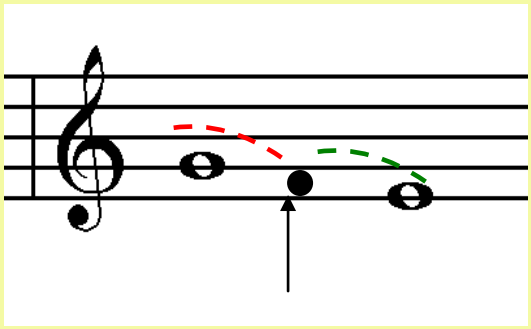

kontrolni ton

- **Ne pozabimo napisati t. i. »kontrolni ton«, ki je ton »f«.**
- **Preverjamo razmerje med tonoma »g« in »f«. Na klaviaturi vidimo, da sta ta dva tona na dveh belih sosednjih tipkah, med katerima je ena črna tipka, torej tvorita razmerje enega celega tona.**
- **Preverjamo še razmerje med kontrolnima tonoma »f« in »e«. Na klaviaturi vidimo, da sta ta dva tona tudi na dveh belih tipkah, vendar med njimi ni črne tipke, torej tvorita razmerje poltona. Torej na 3. stopnji (na tonu »e«) ni treba delati nobenega popravka.**
- **Končna rešitev male terce na tonu »g« je »g-e«.**

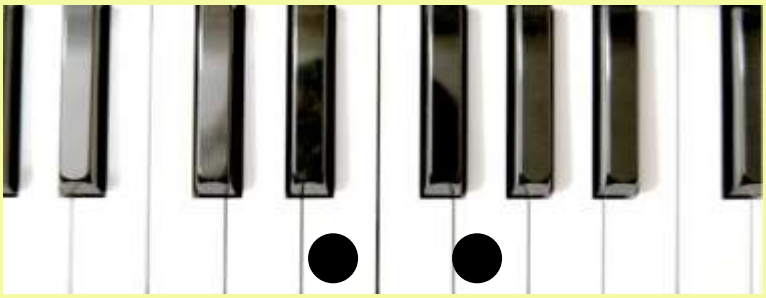

DELOVNA NALOGA

Izpolni delovna lista številka 9 in 10.

VELIKA TERCA

Velika terca obsega tako kot mala terca tri stopnje, vendar tvorita dva tona razmerje dveh celih tonov. Veliko terco označujemo z označbo »v3«.

Veliko terco rešujemo na isti način kot malo terco, obvezno uporabljamo t. i. kontrolni ton.

Naloga:

Poišči veliko terco navzgor na tonu »g«.

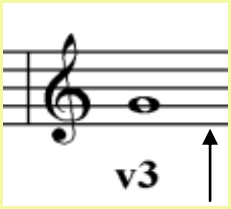

Rešitev:

Rešitev velike terce navzgor na tonu »g« je »g-h«.

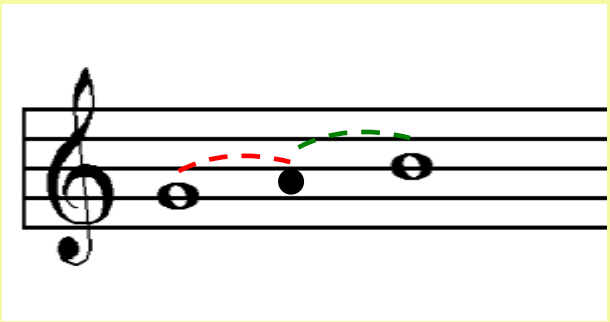

1 1

Reševanje naloge:

- **pri reševanju smo upoštevali osnovno pravilo treh stopenj, kolikor obsega en interval terce,**
- **prva rešitev je »g-h«.**
- **Z umestitvijo kontrolnega tona na drugi stopnji (ton »a«) je razvidno, da prvi in drugi ton »g-a« tvorita razmerje celega tona, kar je zelo lepo razvidno na klaviaturi, kjer najdemo ta dva tona na dveh belih tipkah, med katerima je ena črna tipka, kar pomeni, da imamo razmerje celega tona.**
- **S preverbo drugega in tretjega tona na klaviaturi, »a-h«, vidimo, da imamo spet razmerje celega tona. Ton »a« in »h« se**

nahajata na dveh belih sosednjih tipkah, med katerima je ena črna tipka.

- **Končna rešitev je »g-h«.**

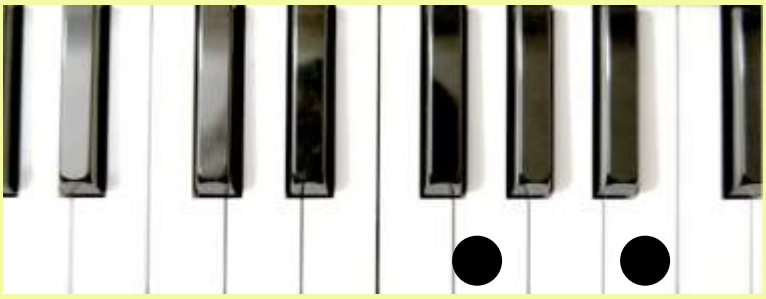

Naloga:

Poišči veliko terco na tonu »a« navzgor.

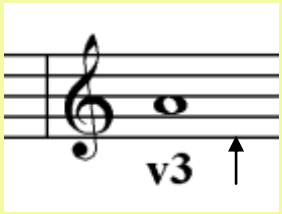

Rešitev:

Velika terca na tonu »a« je »a-cis«.

Pri reševanju velike terce na tonu »a« smo upoštevali tako kot v vseh prejšnjih primerih osnovno pravilo treh stopenj, kolikor jih ima terca.

Način reševanja:

- **zapisali smo ton »a« in »c«.**

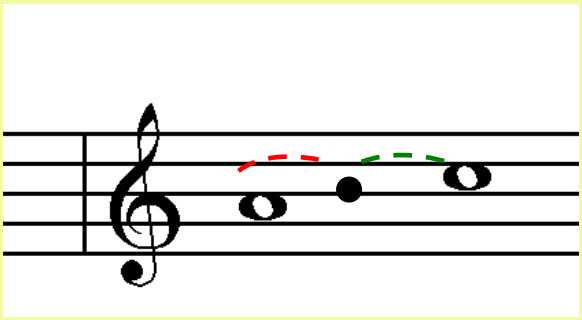

1 ½

- **Uporabili smo kontrolni ton na drugi stopnji, ton »h«.**
- **Preverba razmerja na klaviaturi med prvim in drugim tonom (kontrolnim tonom), ki sta tona »a-h«, kaže, da imamo dve beli sosednji tipki, med katerima je ena črna tipka, torej tvorita ta dva tona razmerje celega tona.**
- **Preverba razmerja na klaviaturi med drugim (kontrolnim) tonom in tretjim tonom, ki sta tona »h-c«, kaže, da imamo tudi dve beli sosednji tipki, vendar med njima ni črne tipke, torej tvorita razmerje poltona.**
- **Ker potrebujemo za veliko terco dva cela tona, moramo tokrat ukrepati pri tretji stopnji, pri tonu »c«, in ga zvišati, da bi imeli razmerje celega tona. Na klaviaturi je to razvidno kot posebno razmerje treh tipk, kjer dve sosednji beli tipki in ena črna tipka, ki sledi beli, tvorijo razmerje celega tona.**
- **Končna rešitev velike terce na tonu »a« je torej »a-cis«.**

Na koncu bomo dali še eno težko nalogo:

Poišči veliko terco navzdol na tonu »hes«.

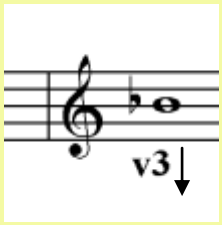

Rešitev:

Velika terca navzdol na tonu »hes« je »hes-ges«.

Pri tej navidezno zelo težki nalogi rešujemo veliko terco na isti način, kot smo jo reševali do sedaj. Upoštevamo spet osnovno pravilo treh stopenj, kolikor jih ima terca.

- **Napišemo t. i. prvo rešitev, ki se glasi »hes-g«.**

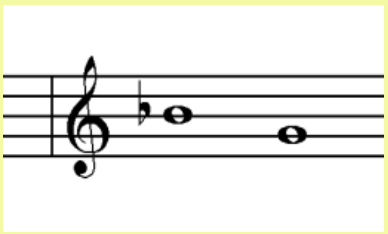

- **Napišemo kontrolni ton na drugi stopnji, ki je ton »a«.**
- **Preverjamo razmerje med prvim in drugim tonom, tj. med tonoma »hes-a«. Preverba na klaviaturi kaže, da ta dva tona tvorita razmerje poltona, ker imamo tesno razmerje bele in črne tipke. Že takoj je očitno, da moramo ukrepati pri kontrolnem tonu in ga znižati, če želimo, da imamo razmerje celega tona, ker dve sosednji črni tipki, med katerima je ena bela tipka, tvorita razmerje celega tona:**

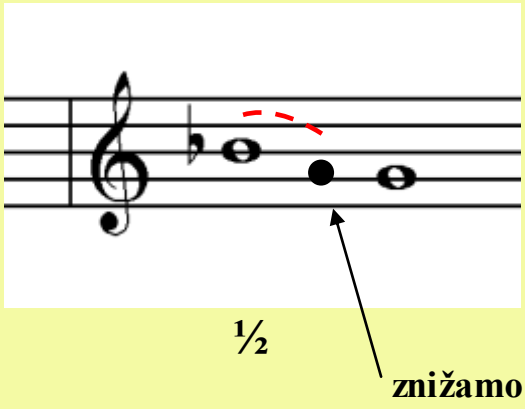

- **Reševanje nadaljujemo s preverjanjem drugega (kontrolnega) tona in tretjega tona, ki sta ton »as« (ta ton smo dobili z nižanjem druge stopnje) in »g«. Preverba na klaviaturi kaže, da imamo podobno situacijo, kot je bila prej, torej tesno razmerje črne in bele tipke, ki tvorita en polton, torej je spet treba ukrepati, tokrat pri tretji stopnji, in jo znižati:**

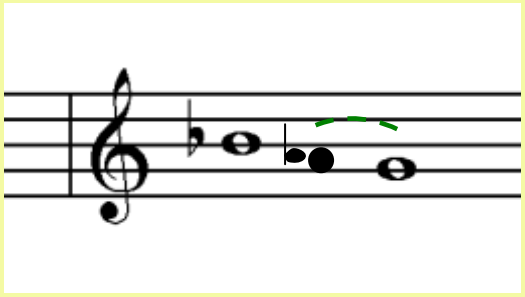

½

- **Po nižanju tretje stopnje, tona »g«, vidimo na klaviaturi, da smo ustvarili tesno razmerje dveh črnih tipk, med katerima je ena bela tipka, kar tvori razmerje enega celega tona:**

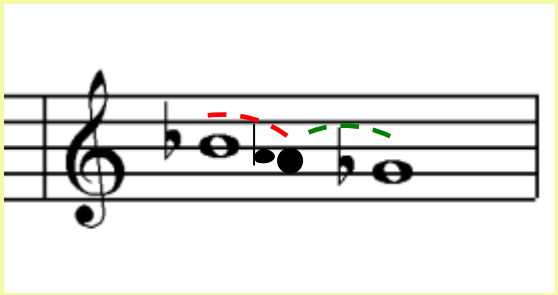

1 1

- **Končna rešitev velike terce na tonu »hes« je »hes-ges«.**

DELOVNA NALOGA
Izpolni delovna lista številka 11 in 12.

ČISTA OKTAVA

Čista oktava je interval, ki obsega osem stopenj. Razmerje, ki ga tvorita dva tona med sabo, je razmerje šestih celih tonov. Interval čiste oktave označujemo z označbo »č8«. Če bi interval čiste oktave reševali tako, kot smo reševali interva male in velike sekunde ter male in velike terce, bi porabili enostavno preveč časa in poleg tega bi samo reševanje bili zelo zapleteno. Pri reševanju čiste oktave upoštevamo samo troje:

- **da upoštevamo smer puščice, ki nam pove, ali gremo navzgor ali navzdol,**
- **da se pri reševanju čiste oktave držimo osnovnega pravila, ki reče, da interval oktava obsega osem stopenj,**
- **da pogledamo, če je ton, na katerem začnemo reševanje, zvišan ali znižan. Če je začetni ton zvišan ali znižan, bo končna rešitev tudi zvišana ali znižana.**

Naloga:

Poišči čisto oktavo na tonu »g« navzgor:

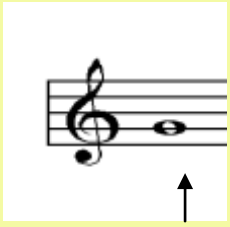

č8

Rešitev:

Čista oktava na tonu »g^1« navzgor je »g^1-g^2«.

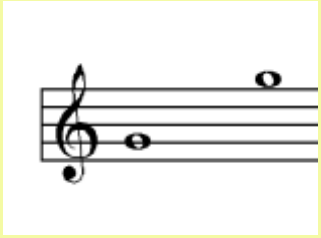

Naloga:

Poišči čisto oktavo na tonu »f^1« navzdol:

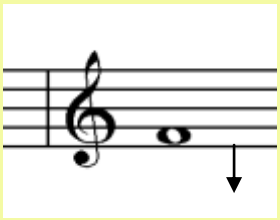

č8

Rešitev:

Čista oktava na tonu »f^1« je »f^1-f«. To rešitev zapišemo lahko na dva načina. Prvi način je ta, da napišemo rešitev v violinskem ključu in uporabimo pomožne črte. Če se želimo znebiti pomožnih črt, lahko zapišemo isto rešitev, vendar z uporabo violinskega in basovskega ključa:

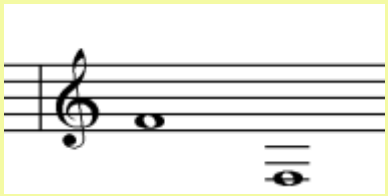

prva rešitev

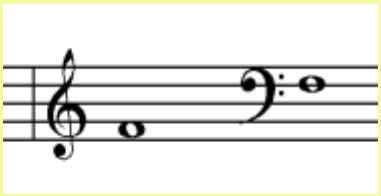

druga rešitev

Naloga:

Poišči čisto oktavo na tonu »gis^1« navzgor:

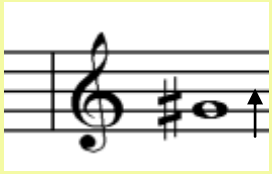

č8

Rešitev:

Čista oktava na tonu »gis^{1} » navzgor je »gis^{1}-gis^{2}«. Kakor je razvidno, upoštevali smo osem stopenj in dejstvo, kateri je začetni ton, ali je višan ali nižan. V tej nalogi je začetni ton bil višan, torej je končna rešitev tudi višan ton.

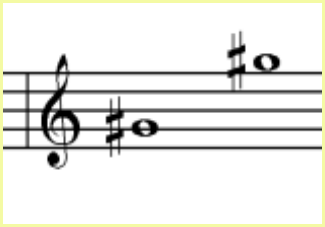

Naloga:

Poišči čisto oktavo na tonu »as^{2}« navzdol:

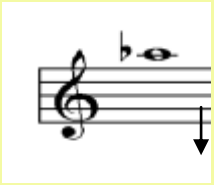

č8

Rešitev:

Čista oktava na tonu »as^{2}« je »as^{2}-as^{1}«. Tudi v tem primeru smo upoštevali osnovno pravilo osmih stopenj, kolikor jih ima interval oktave, ter dejstvo, da je začetni ton znižan, torej je končna rešitev tudi znižana.

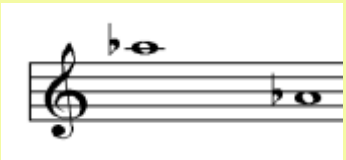

DELOVNA NALOGA

Izpolni delovna lista številka 13 in 14.

ČISTA KVINTA

Čista kvinta je interval, ki obsega pet stopenj. Razmerje, ki ga ustvarjata dva tona v čisti kvinti, je razmerje treh celih tonov in enega poltona. Čisto kvinto označujemo z označbo »č5«. Prav tako kot čisto oktavo rešujemo čisto kvinto malce drugače, torej ne tako, kot smo reševali sekunde in terce. Ponavadi obstaja poudarek v glasbeni pedagogiki na iskanju treh celih tonov in enega poltona, vendar se je to v praksi pokazalo kot zelo zamudno delo, ki tirja preveč časa in kjer se v samem postopku iskanja velikokrat dogajajo pogoste napake. Reševanje čiste kvinte bomo torej delali po zelo neobičajni metodi, kjer bo bistveno si zapomniti samo troje pravil, ki jih bomo označili kot interna pravila, ker niso pravila, ki se vsesplošno in vsepovsod uporabljajo:

- **če se je kvinta začela na tonu, ki je na beli tipki, bo rešitev tudi ton na beli tipki:**

  pravilo belih tipk: B + B (bela + bela tipka)

- **če se je kvinta začela na tonu, ki je na črni tipki, bo rešitev tudi ton na črni tipki. Vendar si je tukaj takoj treba zapomniti, da če smo začeli z višajem, bomo tudi končali z višajem, če pa smo začeli z nižajem, bomo končali z nižajem (kot pri čisti oktavi),**

  pravilo črnih tipk: Č + Č (črna + črna tipka)

- **obstajajo dve izjemi, in to na območju, kjer imamo poseben spored tipk na klaviaturi (dve sosednji beli tipki in črna, ki sledi beli tipki) oz. območja poltonov:**

polton **polton**

pravilo izjem:

- **H-FIS in obratno**
- **HES (B)-F in obratno**

Pri teh izjemah in našem tretjem internem pravilu velja še:

- **če se čista kvinta začenja na tonu »h« (bela tipka), bo rešitev <u>vedno na tonu »fis«</u> (črna tipka). Torej velja: B + Č (bela + črna tipka), enako velja v obratni smeri (»fis« je črna tipka in navzdol bo rešitev »h«, ki je bela tipka),**
- **če se čista kvinta začenja na tonu »hes« oz. »b« (črna tipka), bo rešitev <u>vedno na tonu »f«</u> (bela tipka).**

Naloga:

Poišči čisto kvinto navzgor na tonu »d«:

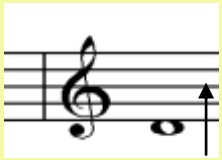

č5

Rešitev:

Rešitev čiste kvinte navzgor na tonu »d« je »d-a«.

Pri reševanju upoštevamo najprej dejstvo, da ima interval kvinte pet stopenj:

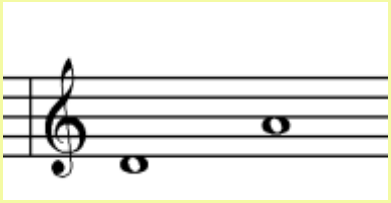

Kot je razvidno na klaviaturi, je ton »d« na beli tipki, prav tako ton »a«. Ton »d« ne sodi v tone, ki tvorijo izjeme, torej velja pri reševanju čiste kvinte v tem primeu, da upoštevamo naše interno pravilo B + B (bela + bela tipka). Prvotna rešitev, ki smo dobili samo z upoštevanjem pet stopenj, je pravilna in rešitev se glasi: »d-a«.

Naloga:

Poišči čisto kvinto navzdol na tonu »des«:

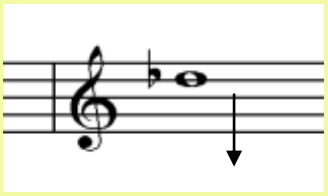

č5

Rešitev:

Čista kvinta navzdol na tonu »des« je »des-ges«.

Pri reševanju smo upoštevali osnovno pravilo petih stopenj, kolikor jih ima interval kvinte. Vidimo, da je začetni ton, od katerega začenjamo naše iskanje čiste kvinte, ton »des«, kar je črna tipka.
Če upoštevamo naše interno pravilo, potem velja, da če je začetni ton na črni tipki, potem je rešitev tudi na črni tipki (če je začetni ton nižaj, je rešitev oz. drugi ton tudi nižaj, če je začetni ton višaj, je drugi ton tudi višaj).
Nadalje je razvidno in naših treh internih pravil, da ton »des« ne sodi med tone, ki tvorijo izjeme. Torej je rešitev čiste kvinte navzdol na tonu »des«: »des-ges« (Č + Č, črna + črna tipka):

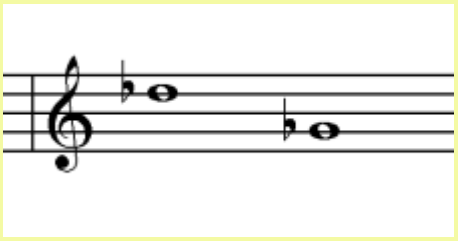

Čista kvinta navzdol na tonu »des« je »des-ges«.

Naloga:

Poišči čisto kvinto navzgor na tonu »dis«:

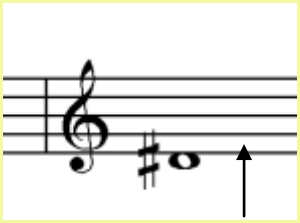

č5

Rešitev:

Čista kvinta na tonu »dis« navzgor je »dis-ais«.

Pri reševanju te naloge smo izhajali spet iz osnovnega pravila, ki nam pove, da ima interval kvinte pet stopenj. Ker ton »dis« ne sodi med tone, ki so izjema (h, fis, b, f), je rešitev črna tipka, in to višana. Torej rešitev bi bila:

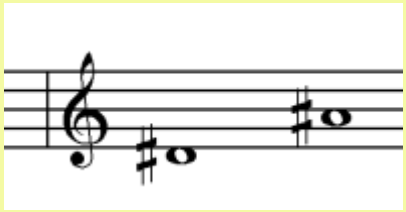

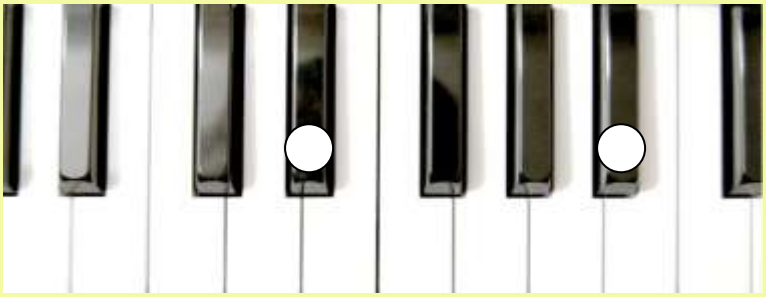

Čista kvinta navzgor na tonu »dis« je »dis-ais«.

Naloga:

Poišči čisto kvinto navzdol na tonu »f«:

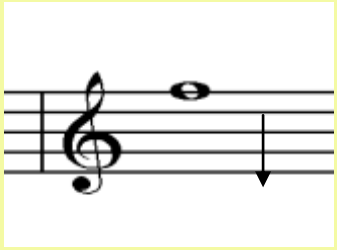

č5

Rešitev:

Čista kvinta na tonu »f« navzdol je »f-hes (b)«.

Pri reševanju čiste kvinte navzdol na tonu »f« smo upoštevali osnovno pravilo petih stopenj, kolikor jih ima interval kvinte. Kot je razvidno iz naših internih pravil, se ton »f« nahaja med toni, ki sodijo v področje izjem, torej imamo povezavo bele in črne tipke (ne pa bele + bele ali črne + črne tipke, ko ni izjeme).

Rešitev čiste kvinte navzdol na tonu »f«, ki je bela tipka, je torej »hes« (b), ki je črna tipka:

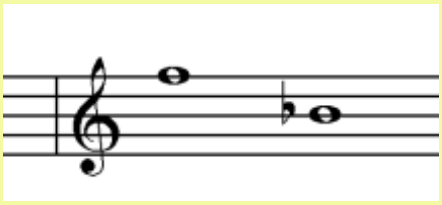

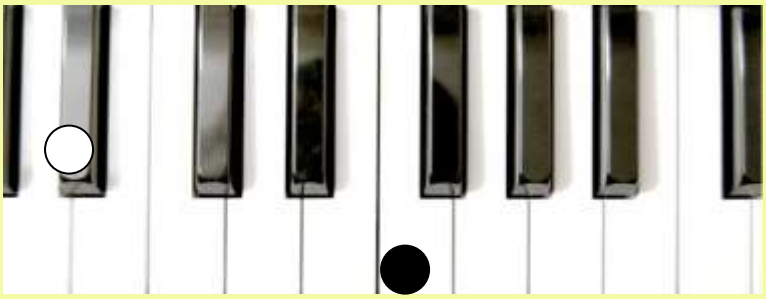

Čista kvinta navzdol na tonu »f« je »f-hes (b)«.

DELOVNA NALOGA
Izpolni delovna lista številka 15 in 16.

DUROV IN MOLOV AKORD

Akord je istočasno zvenenje najmanj treh tonov. Na področju predšolske vzgoje se za spremljanje otroških (ljudskih ali drugih) pesmic najbolj pogosto uporablja t. i. kvintakord, ki je sestavljen iz treh tonov v legi, ki je prav značilna za kvintakord:

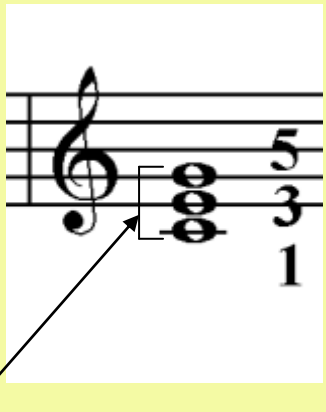

zunanji okvir akorda je interval kvinte

Vsaki akord, torej tudi kvintakord, beremo (in gradimo) od spodaj (od prvega tona) navzgor, torej bi naš akord v zgornjem primeru prebrali kot »c-e-g«. Iz primera je razvidno, da začnemo na nekem tonu (tokrat na tonu »c«), nad katerim postavljamo tretjo stopnjo in nato še peto stopnjo. Ker je zunanji okvir tega akorda interval kvinte z vmesnim intervalom terce, imenujemo tovrstni akord kvintakord (nekdaj tudi terckvintakord). Če bi radi bili čisto natančni, lahko definiramo kvintakord tudi kot akord, ki je sestavljen iz dveh terc: spodnja je velika terca, zgornja pa je mala terca. Mogoče si je lažje zapomniti prvo pojasnitev kvintakorda. Kvintakord označujemo z označbo:

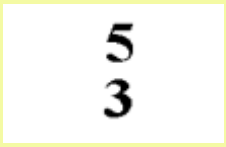

ali

Prva označba jasno pokazuje, da imamo kvintakord (številka tri za interval terce in številka pet za interval kvinte). Včasih piše pod tonom samo številka pet (druga označba). Pravilno je eno in drugo označevanje. Označbo pišemo ponavadi pod tonom:

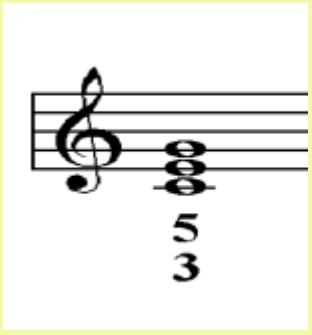

Na predšolski vzgoji se pri spremljavah različnih otroških, ljudskih in drugih pesmicah uporabljajo najbolj pogosto durovi kvintakordi, redkeje pa molovi kvintakordi.

DUROV KVINTAKORD

Durov kvintakord označujemo z naslednjo označbo:

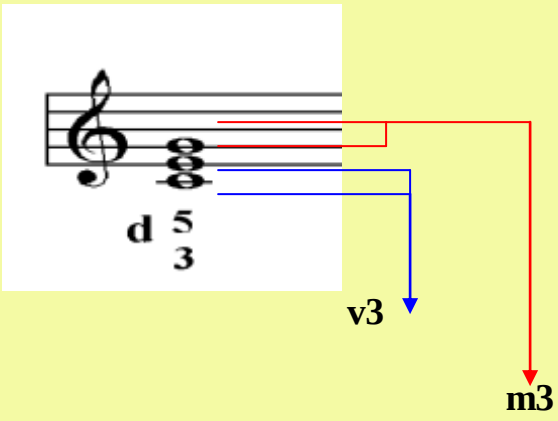

Pri tej označbi pomeni črka »d« dur, številke tri in pet obliko akorda (kvintakord). Durov kvintakord je sestavljen iz velike terce (v3) in čiste kvinte (č5) oz. iz velike terce (spodaj) in male terce (zgoraj). Pri postavitvi akordov ima vsakdo svoj način reševanja, vendar se je skozi skoraj 15 let prakse pokazalo, da je najlažji način reševanja durovega kvintakorda naslednji:

Npr. naloga:

postavi durov kvintakord na tonu »g«:

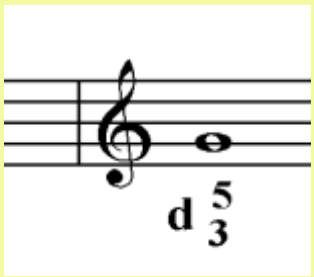

Rešitev durovega kvintakorda na tonu »g« je »g-h-d«.

Pri postavitvi tega akorda je najbolj enostavno izhajati iz tega, kar kažejo številke 3 in 5. Na prvi ton, ki je nota »g«, postavimo navzgor še tretji ton in peti ton:

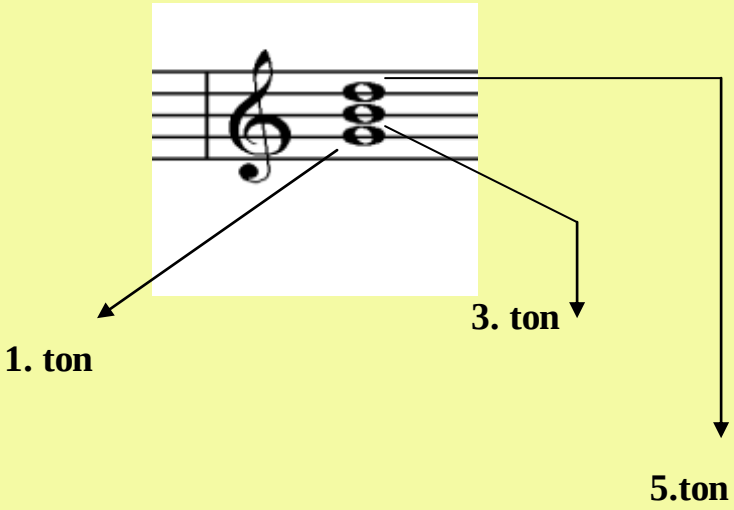

Dobili smo kot prvo rešitev tone »g-h-d«. V naslednji fazi preverjamo najprej kvinto. Kvinta, ki objema durov akord mora biti čista kvinta (tri celi toni in en polton). Pri reševanju kvinte si pomagamo z znanjem, ki smo ga pridobili v poglavju intervala Čiste kvinte. Preverba kaže, da je interval »g-d« resnično čista kvinta.
Na koncu preverjamo še interval terce. Terca (spodnja) je v durovem kvintakordu velika terca (dva cela tona). Če uporabimo znanje o intervalu velike terce, ki smo ga pridobili v poglavju intervala Velike terce, vidimo, da tvorita tona »g-h« resnično interval velike terce. Torej rešitev durovega kvintakorda na tonu »g« je »g-h-d«.

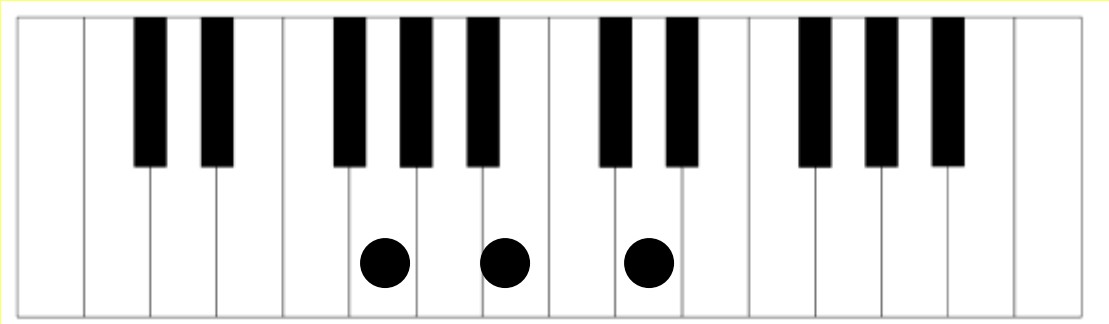

durov kvintakord na tonu »g«

MOLOV KVINTAKORD

Molov kvintakord označujemo z naslednjo označbo:

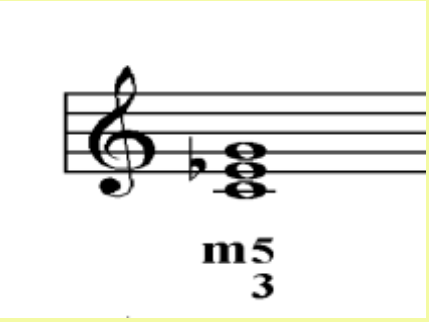

Tako kot durov kvintakord, beremo molov kvintakord od spodaj navzgor, v našem primeru torej »c-es-g«. Označba molovega kvintakorda je m^5_3 , pri čemer pomeni črka »m« mol, številke pa stopnje. Molov kvintakord je sestavljen iz male terce (spodaj) za razliko od durovega kvintakorda, ki ima spodaj veliko terco. Enako kot je to bilo pri durovem kvintakordu, je zunanji okvir molovega kvintakorda čista kvinta. Način reševanja oz. postavitve molovega kvintakorda je podoben kot pri durovem kvintakordu, edino moramo paziti, da je razmerje med prvim in tretjim tonom mala terca (en celi ton in en polton).

Naloga:

postavi na tonu »f« molov kvintakord:

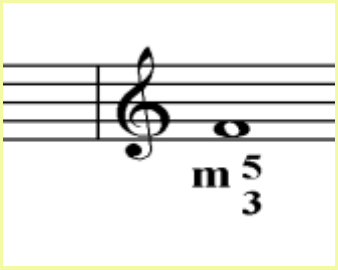

Rešitev:

Molov kvintakord na tonu »f« je »f-as-c«.

Pri reševanju izhajamo iz osnovne postavitve (1., 3. in 5. ton) brez poglabljanja v kvaliteto intervalov (malo, veliko, čisto itn.):

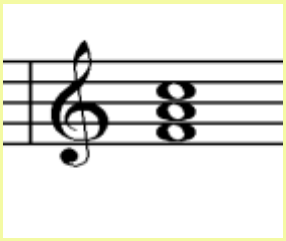

Če preverjamo zunanji okvir, torej čisto kvinto, potem vidimo, da spodnji (prvi) ton »f« ne sodi med tone, ki tvorijo izjeme (h, fis, b, f). Res je, da imamo ton »f« označen kot ton, ki tvori izjemo, vendar samo, če bi postavljali čisto kvinto navzdol! Ker pa postavljamo kvintakord navzgor, potem ton »f« ni v izjemi. Ton »f« je na beli tipki, torej bo rešitev (5. ton) tudi na beli tipki (naše interno pravilo: bela + bela tipka).

Preverba razmerja med prvim in tretjim tonom ob uporabi kontrolnega tona (2. stopnja, ton »g«), kaže da imamo dva cela tona, kar je značilnost velike terce, torej je treba 3. ton znižati, da bi dobili razmerje male terce: en celi ton in en polton:

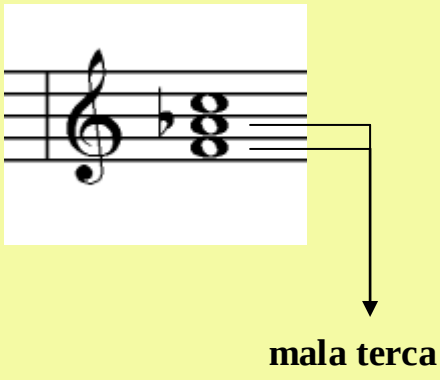

ZANIMIVO ...

V glasbi je akord sočasno zvenenje treh tonov. Sama beseda »akord« pomeni lahko še plačevanje zaslužka glede na storjeno delo oz. po učinku.

DELOVNA NALOGA

Izpolni delovna lista številka 17 in 18.

LITERATURA

1. **Michels, U. (2002). *Glasbeni atlas.* Ljubljana: Državna založba Slovenije.**
2. **Mihelčič, P. (1998). *Teorija glasbe.* Ljubljana: Državna založba Slovenije.**

(Vir: http://farm2.static.flickr.com)

DELOVNA NALOGA
1

Reši naslednje naloge. Ugotovi v vsakem taktu razmerje med tonoma (polton ali celi ton). Svoje ugotovitve napiši pod vsakim taktom v obliki številk. Uporabi za polton ½, a za celi ton številko 1.

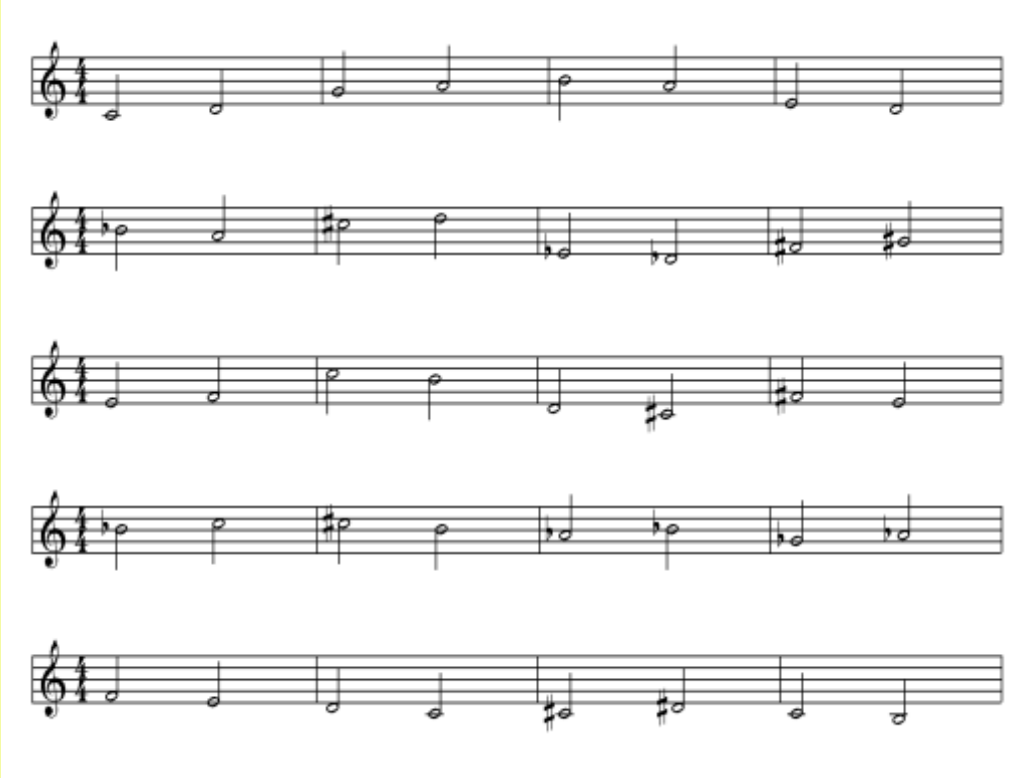

pravilna rešitev:

celi toni: takt 1, 2, 3, 4, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19.
poltoni: vsi ostali takti.

DELOVNA NALOGA
2

Reši naslednje naloge. Ugotovi v vsakem taktu razmerje med tonoma (polton ali celi ton). Svoje ugotovitve napiši pod vsakim taktom v obliki številk. Uporabi za polton ½, a za celi ton številko 1.

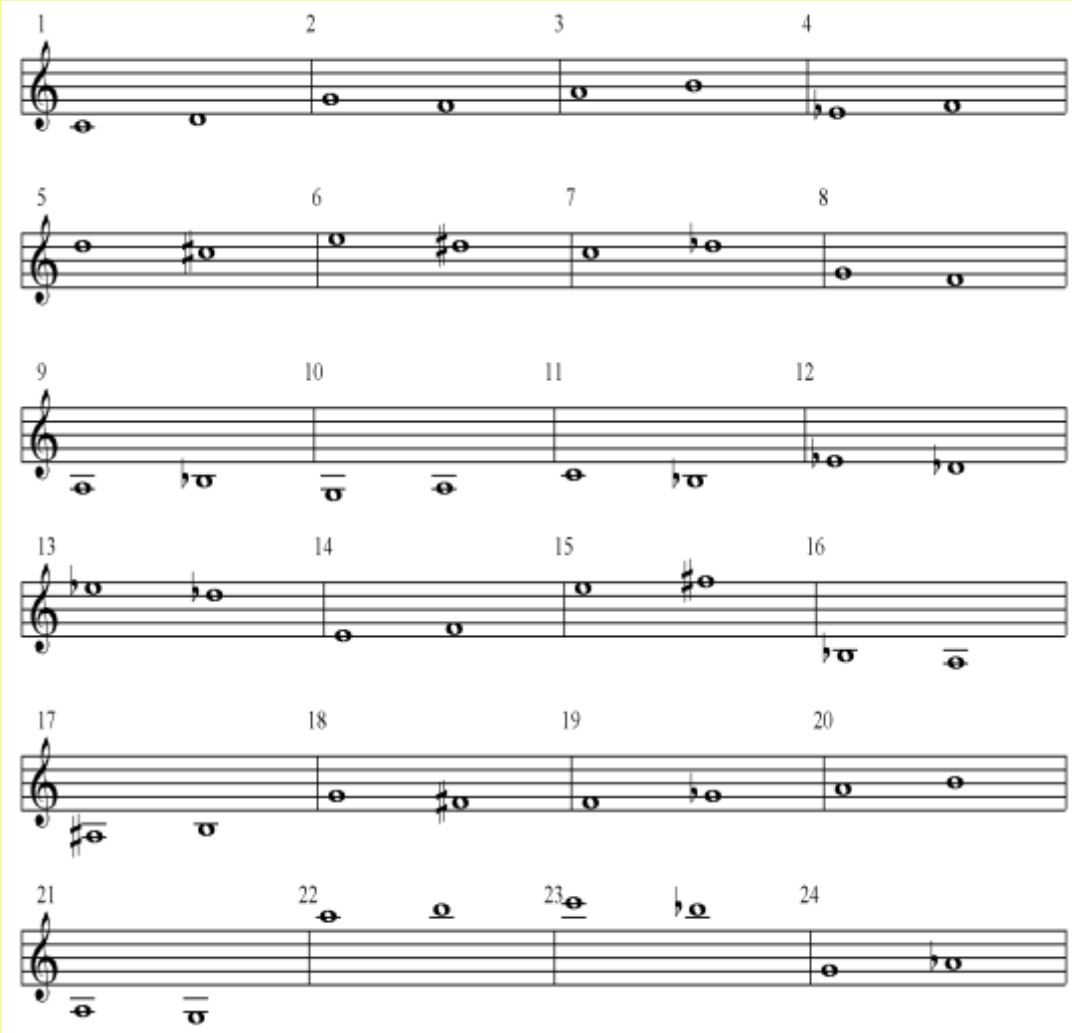

pravilna rešitev:

celi toni: takt 1, 2, 3, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 20, 21, 22, 23.
poltoni: vsi ostali takti.

DELOVNA NALOGA
3

Reši naslednje naloge. Ugotovi v vsakem taktu razmerje med tonoma (polton ali celi ton). Svoje ugotovitvi napiši pod vsakim taktom v obliki številk. Uporabi za polton ½, a za celi ton številko 1.

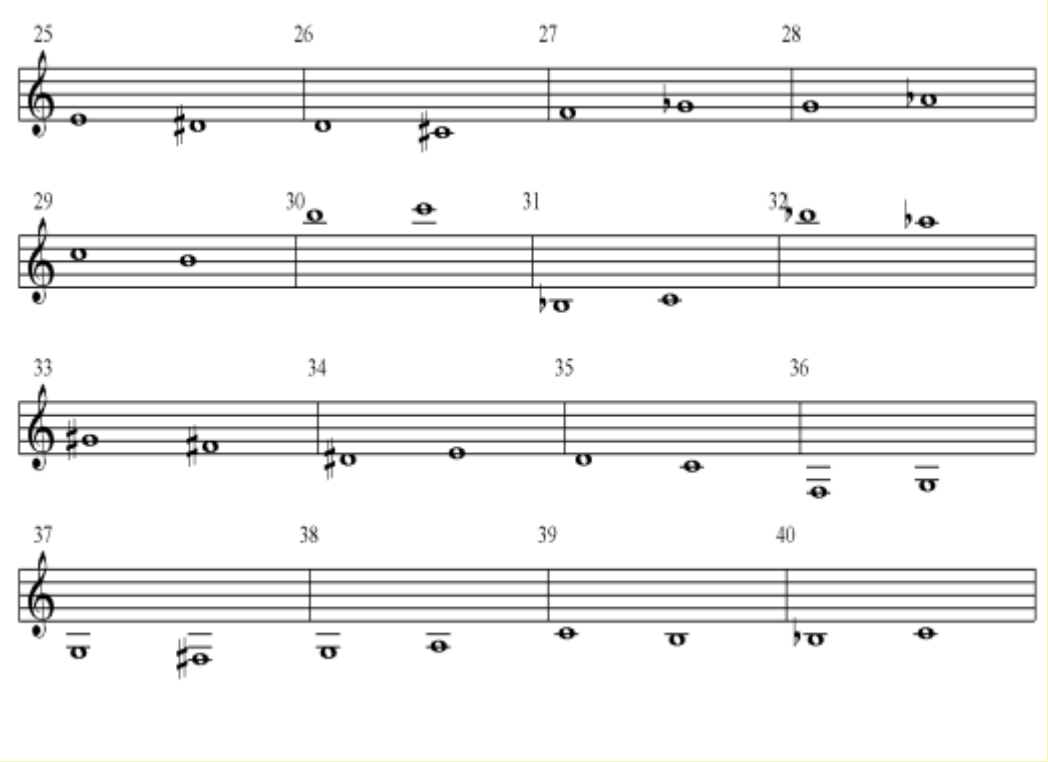

pravilna rešitev:

celi toni: takt 31, 32, 33, 35, 36, 38, 40.
poltoni: vsi ostali takti.

DELOVNA NALOGA 4

Reši naslednje naloge. Napiši na tone, ki so napisani, intervale v smeri navzgor. Številka pod noto pove, kateri interval je treba zapisati, npr. številka 1 pomeni primo, številka 4 pomeni kvarto itd.

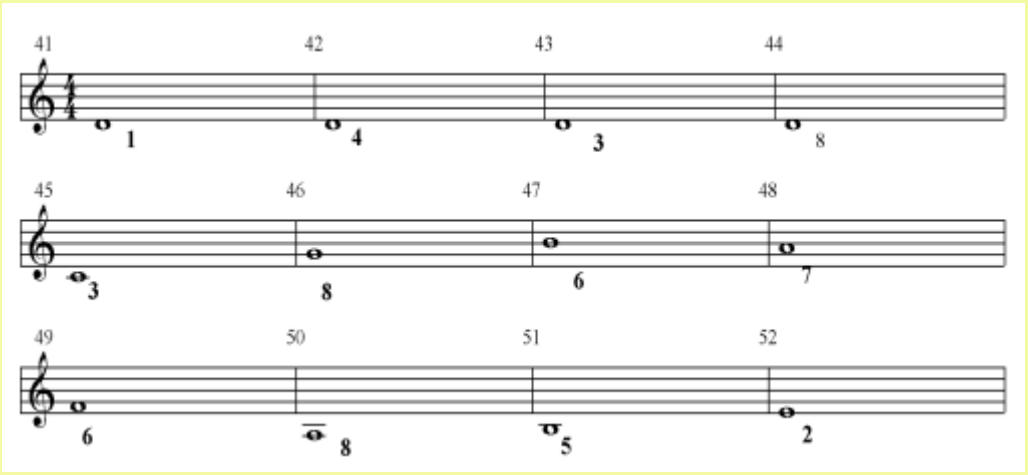

pravilna rešitev:

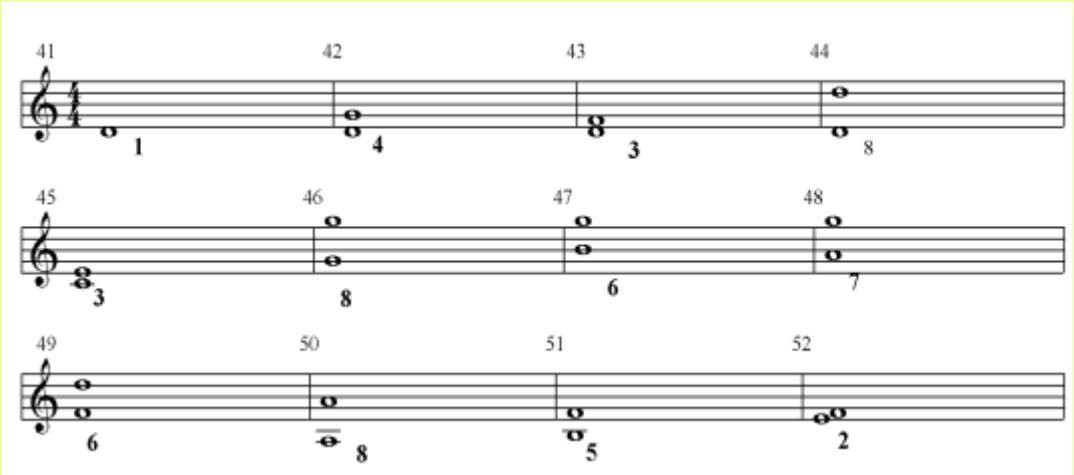

DELOVNA NALOGA 5

Reši naslednje naloge. Na tone, ki so napisani, reši malo sekundo navzgor oz. navzdol, odvisno od smeri puščice.

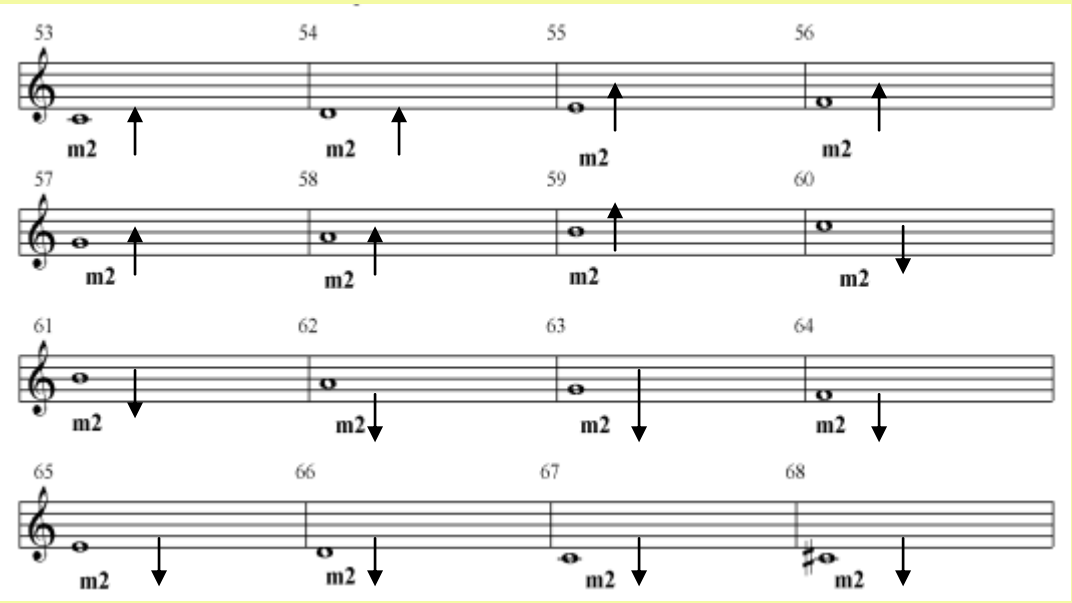

pravilna rešitev:

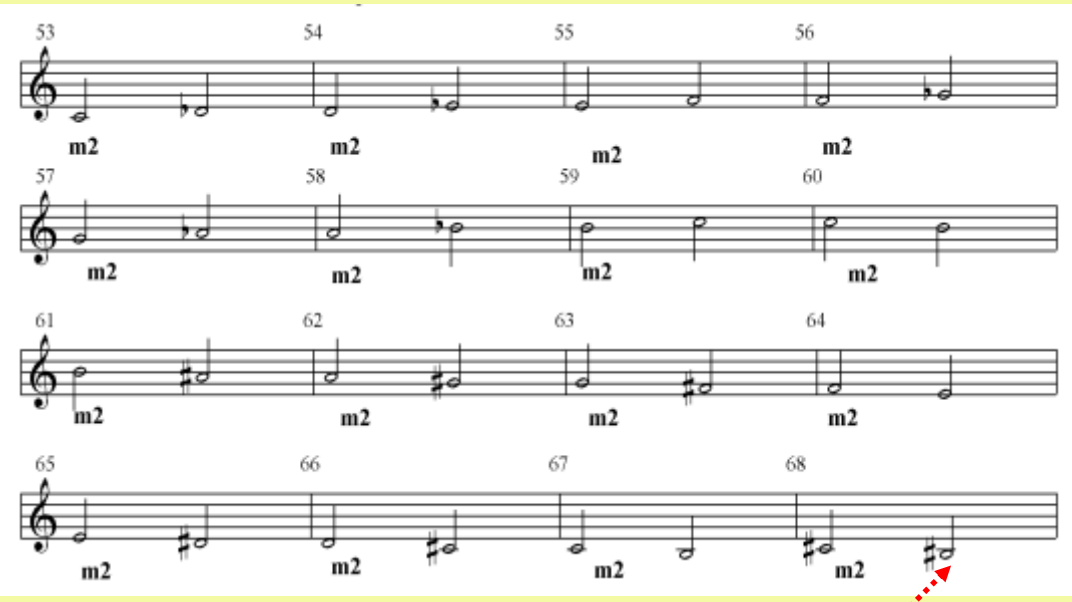

Zadnjo nalogo m2 navzdol na tonu »cis« bomo razumeli, če razmišljamo o noti »his«, ki je bila rešitev kot o tonu »c« (enharmonična zamenjava!).

DELOVNA NALOGA
6

Reši naslednje naloge. Na tone, ki so napisani, postavi male sekunde navzgor ali navzdol, odvisno od smera puščice.

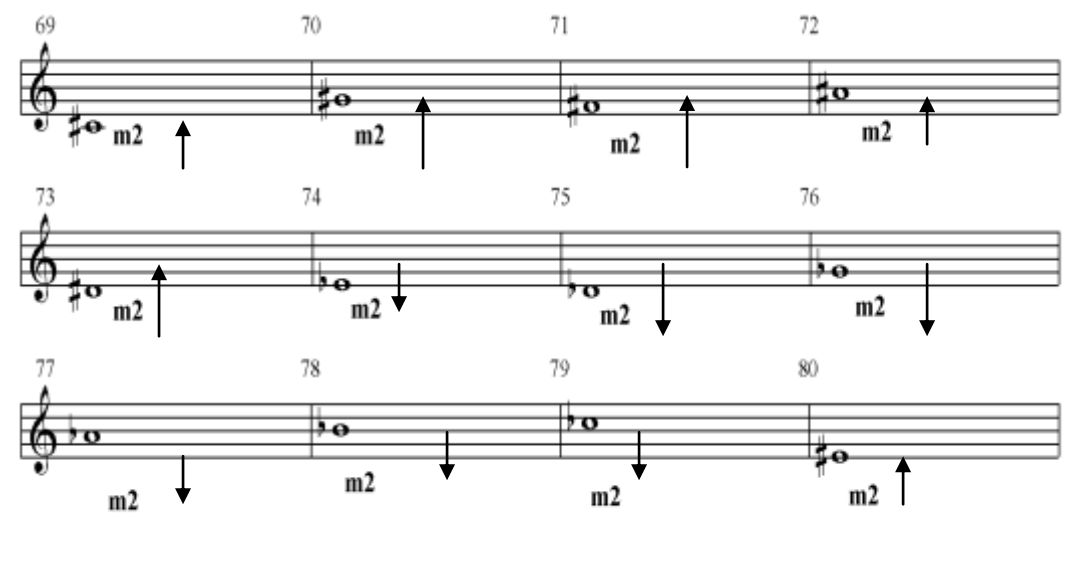

pravilna rešitev:

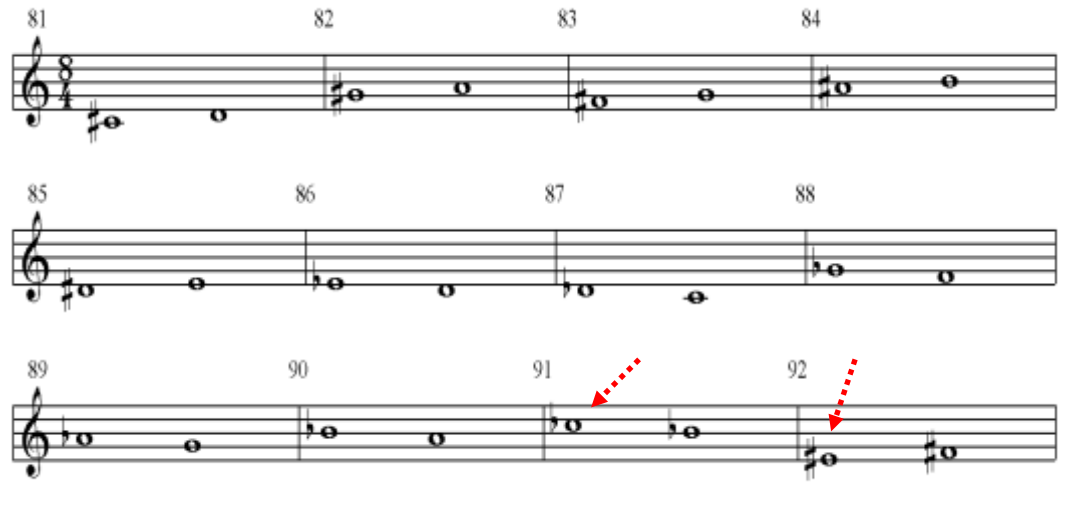

Pri reševanju predzadnje naloge si pomagamo tako, da ton »ces« enharmonično zamenjamo za ton »h«, pri zadnji nalogi pa zamenjamo ton »eis« enharmonično za ton »f«. Če poiščemo te tone, ki smo jih enharmonično zamenjali na klaviaturi, bo reševanje poltonov bistveno lažje.

DELOVNA NALOGA
7

Reši naslednje naloge. Na tone, ki so napisani, reši velike sekunde navzgor in navzdol, odvisno od smera puščice.

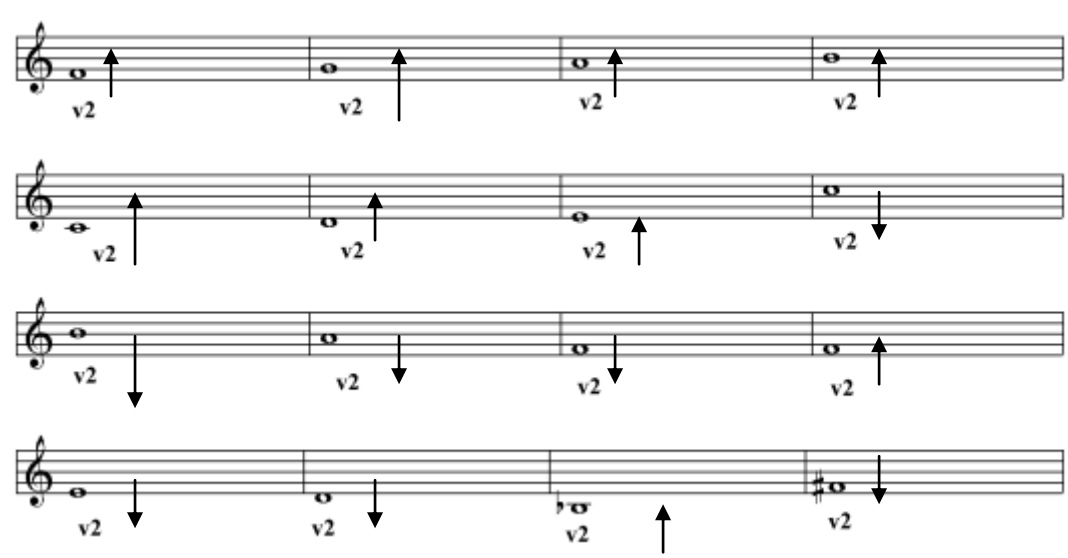

pravilna rešitev:

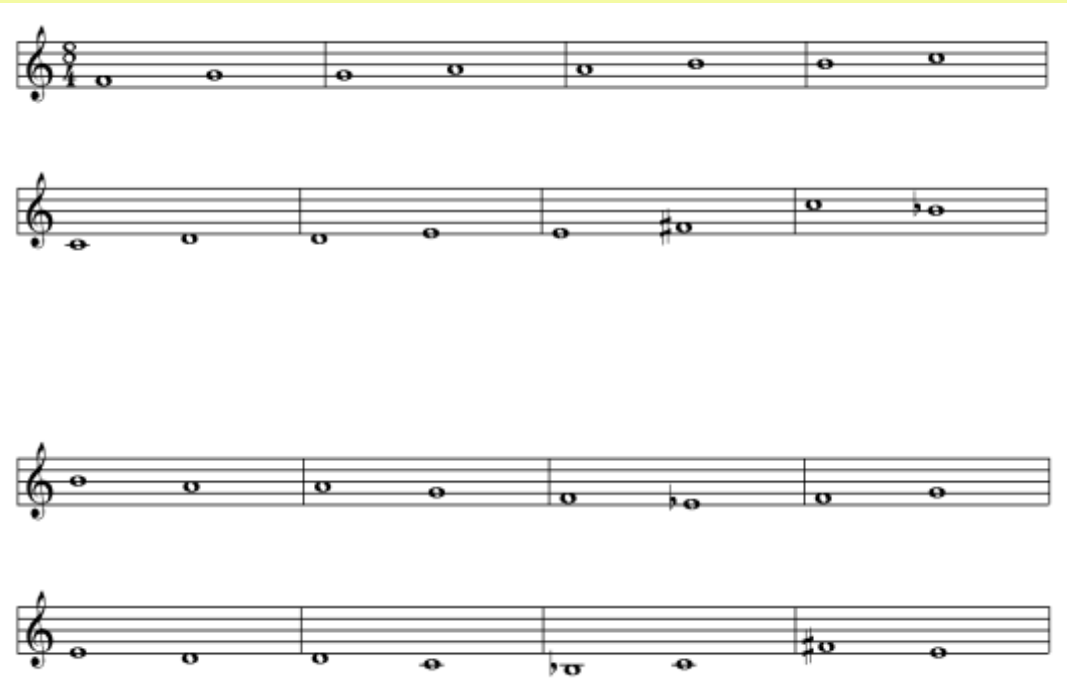

DELOVNA NALOGA
8

Reši naslednje naloge. Na vsaki napisani ton postavi veliko sekundo navzgor ali navzdol, odvisno od smera puščice.

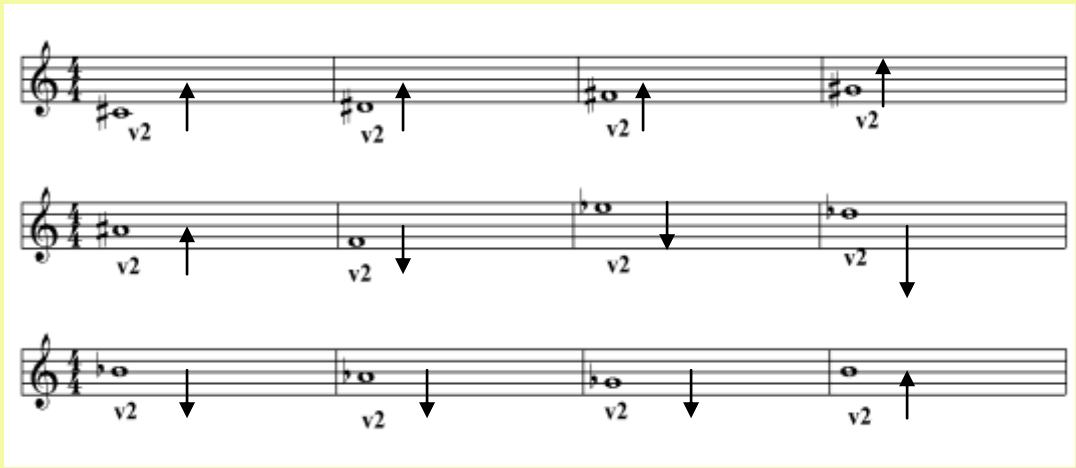

pravilna rešitev:

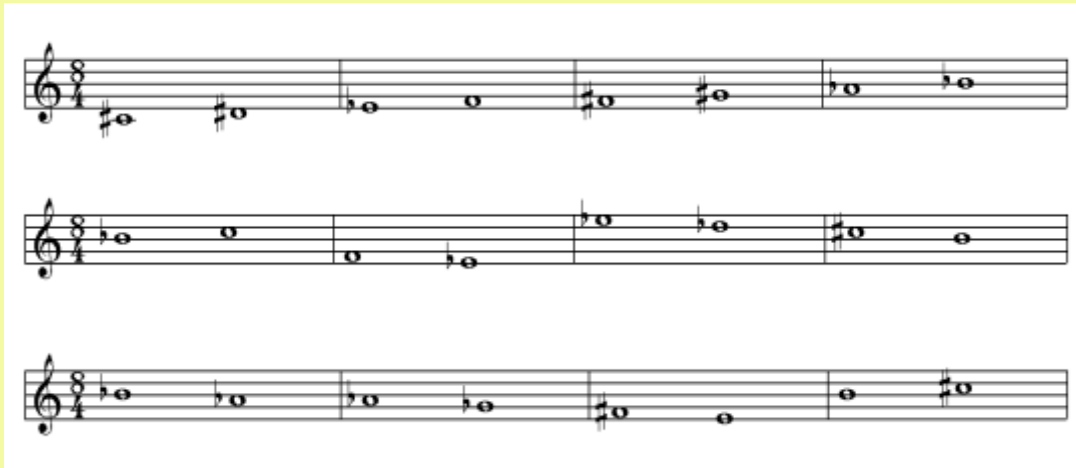

DELOVNA NALOGA 9

Reši naslednje naloge. Na zapisane tone postavi malo terco navzgor in navzdol, odvisno od smera puščice.

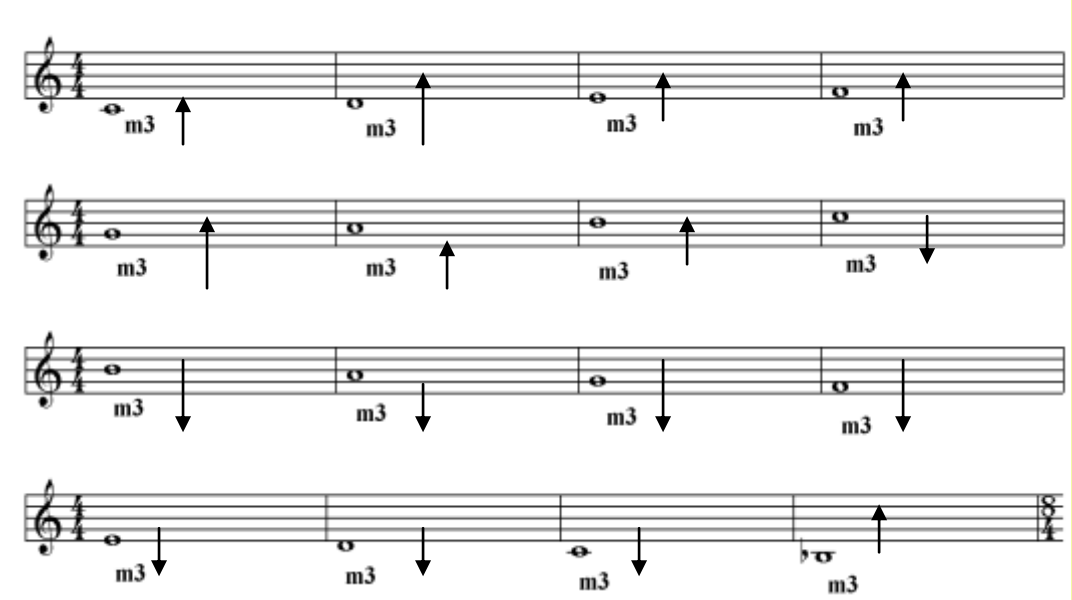

pravilna rešitev:

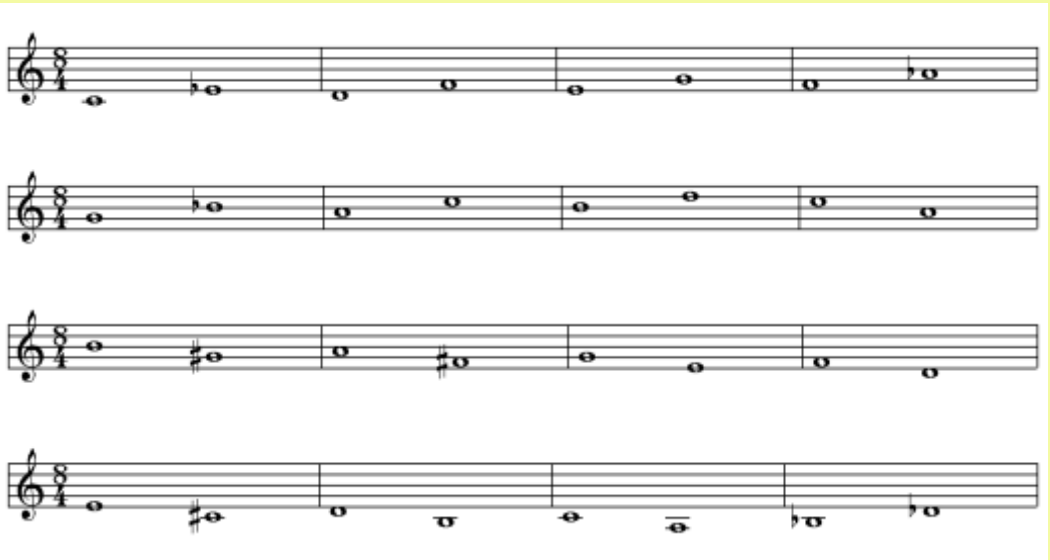

DELOVNA NALOGA
10

Reši naslednje naloge. Napiši na vsaki ton malo terco navzgor ali navzdol, odvisno od smera puščice.

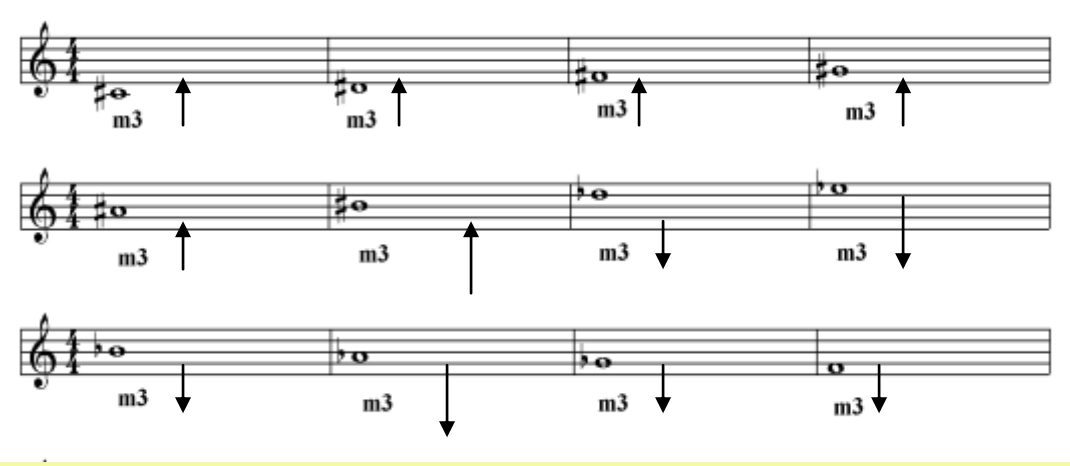

pravilna rešitev:

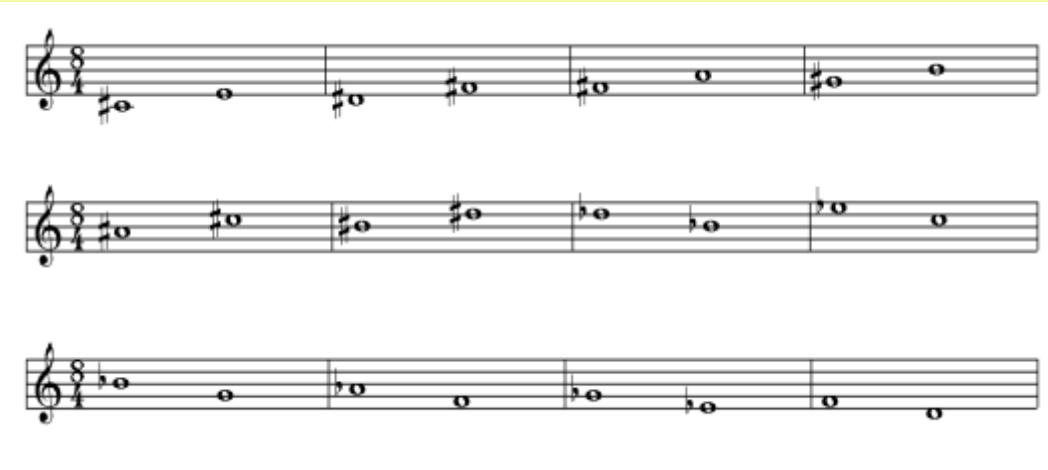

DELOVNA NALOGA
11

Reši naslednje naloge. Napiši na vsaki ton veliko terco navzgor ali navzdol, odvisno od smera puščice.

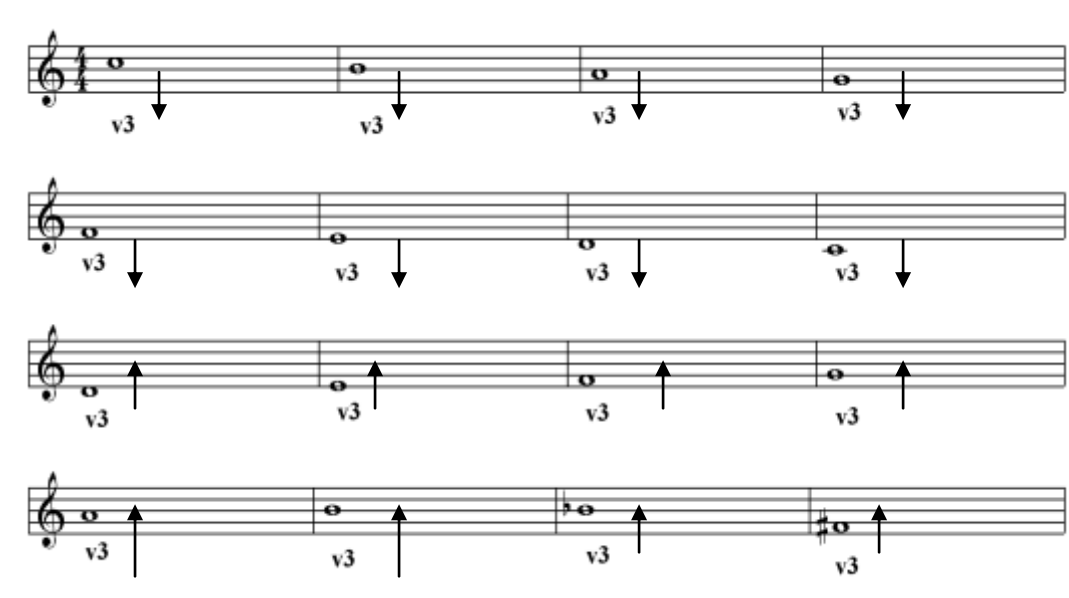

pravilna rešitev:

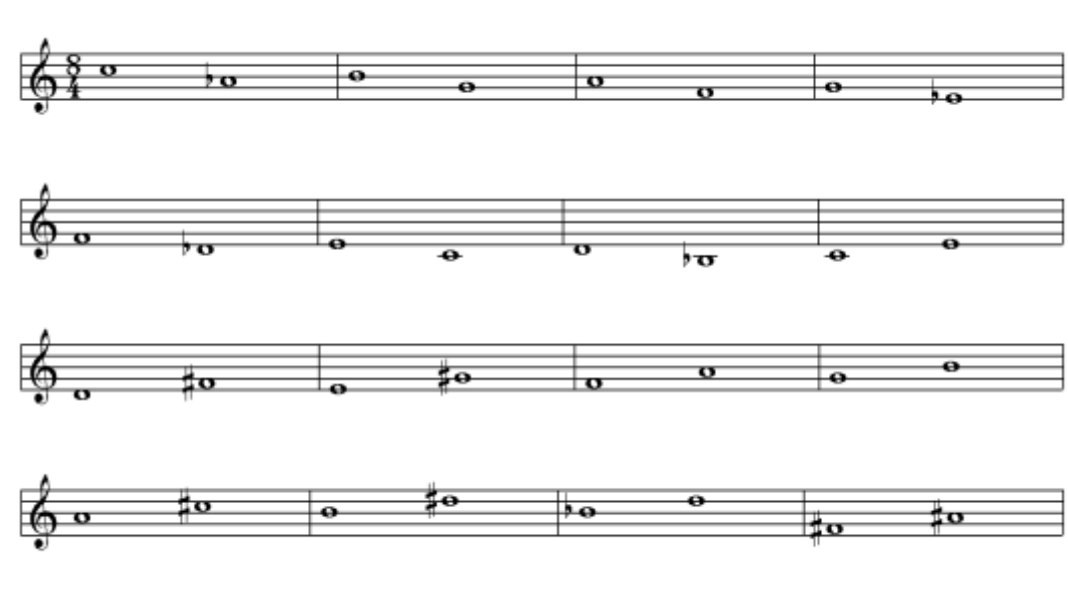

DELOVNA NALOGA
12

Reši naslednje naloge. Napiši na vsaki ton veliko terco navzgor ali navzdol, odvisno od smera puščice.

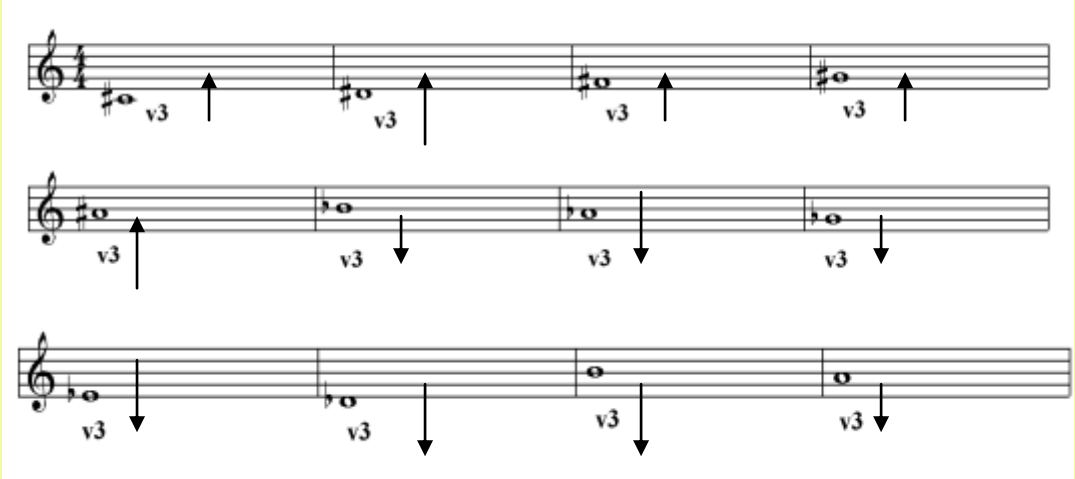

pravilna rešitev:

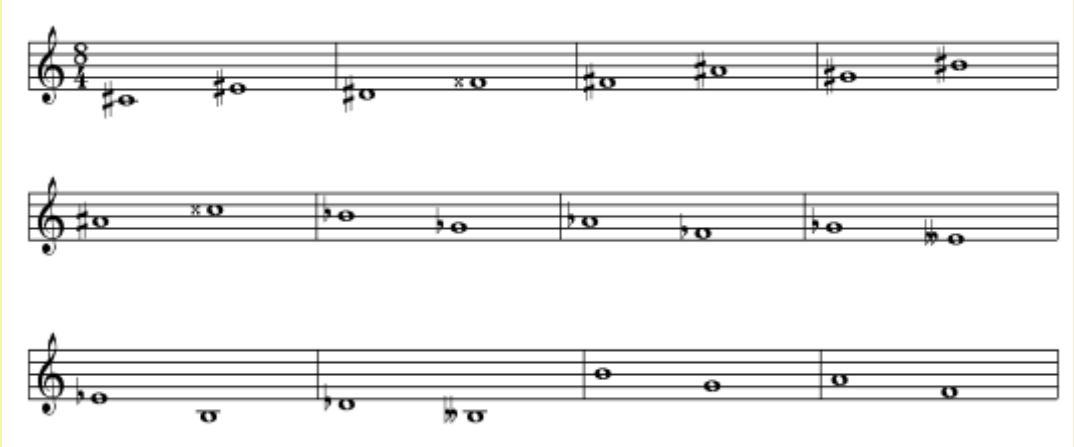

V 2. taktu je rešitev dvojni višaj, v 10. taktu pa dvojni nižaj (glej učno gradivo »Uvod v glasbeno teorijo 2«!). Z dvojnim višajem se premaknemo dvakrat za en polton navzgor, z dvojnim nižajem se premaknemo dvakrat za en polton navzdol.

DELOVNA NALOGA
13

Reši naslednje naloge. Postavi na tone čisto oktavo navzgor ali navzdol, odvisno od smeri puščice.

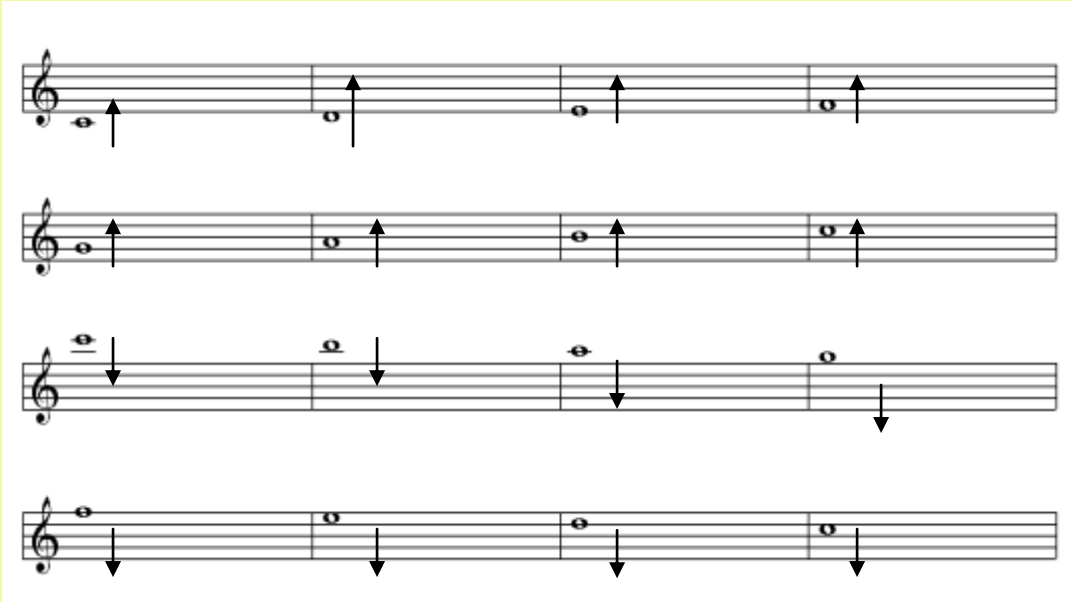

pravilna rešitev:

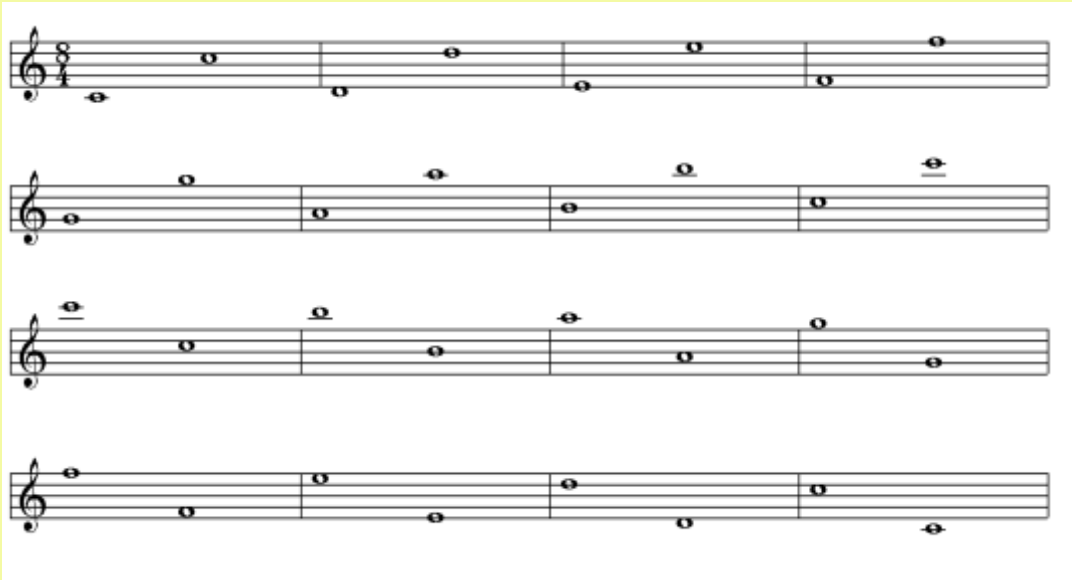

DELOVNA NALOGA
14

Reši naslednje naloge. Postavi na tone čisto oktavo navzgor ali navzdol, odvisno od smeri puščice.

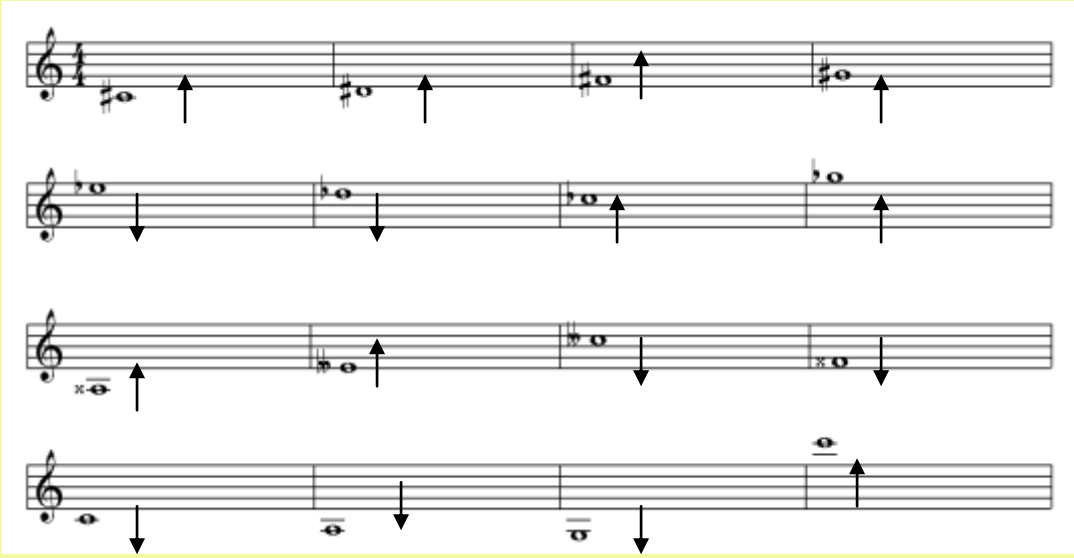

pravilna rešitev:

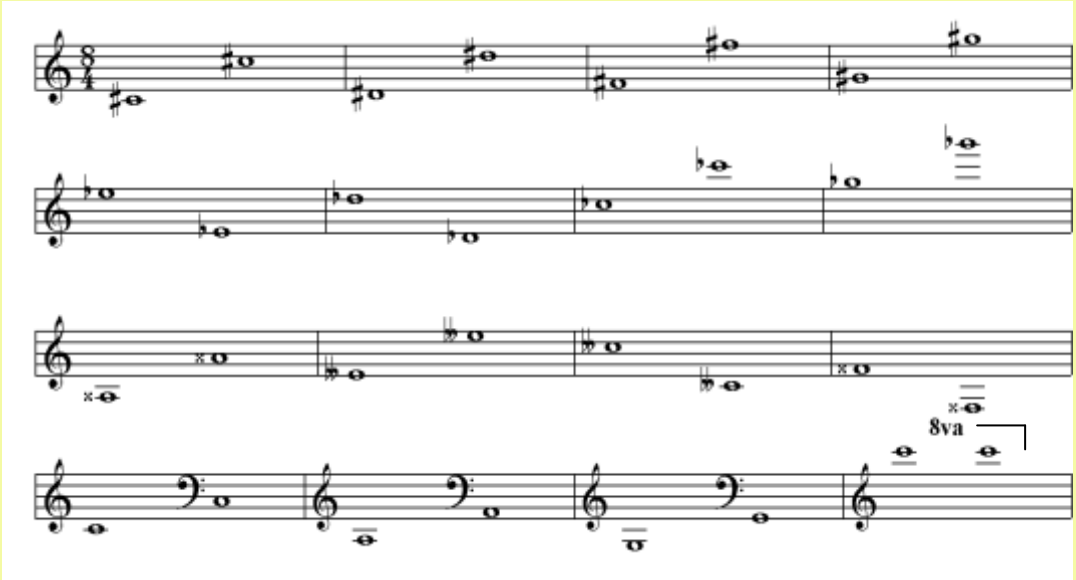

Zadnji takt: poglej poglavje o oktavni transpoziciji v učnem gradivu »Uvod v glasbeno teorijo 2«!

DELOVNA NALOGA
15

Reši naslednje naloge. Postavi na zapisane tone čiste kvinte navzgor ali navzdol, odvisno od smeri puščice.

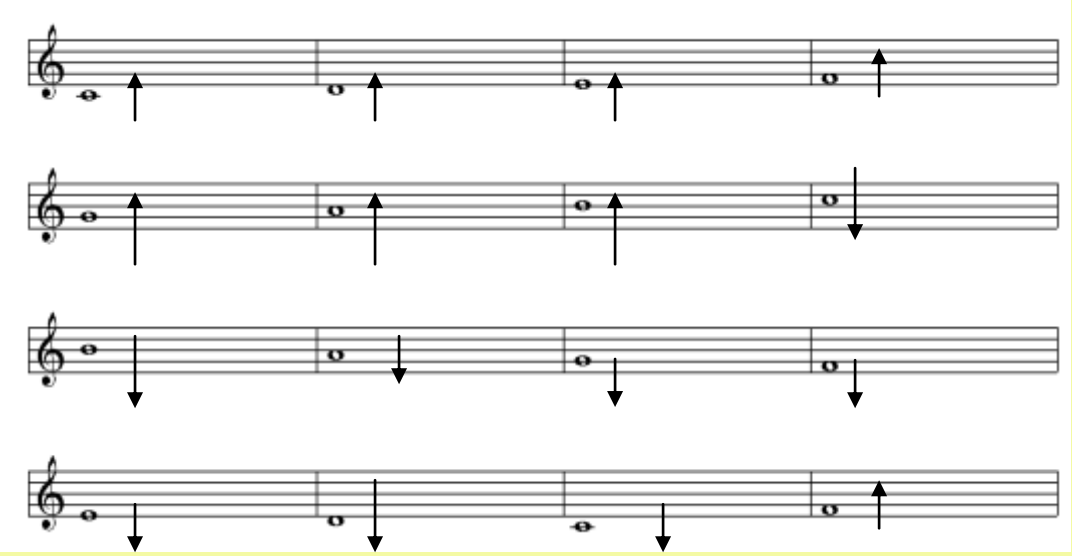

pravilna rešitev:

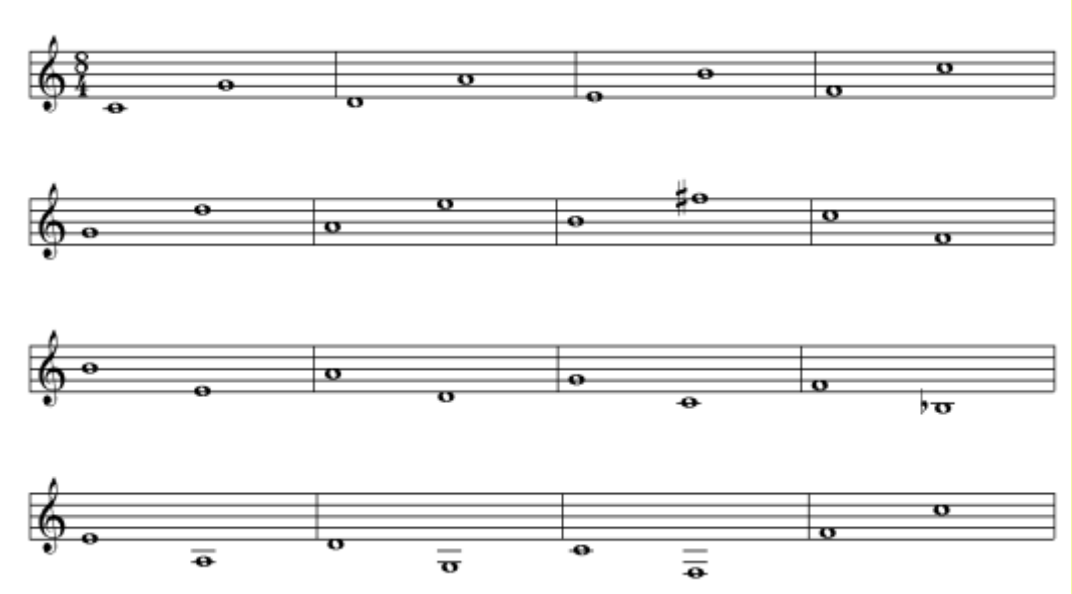

DELOVNA NALOGA
16

Reši naslednje naloge. Postavi na tone čisto kvinto navzgor ali navzdol, odvisno od smeri puščice.

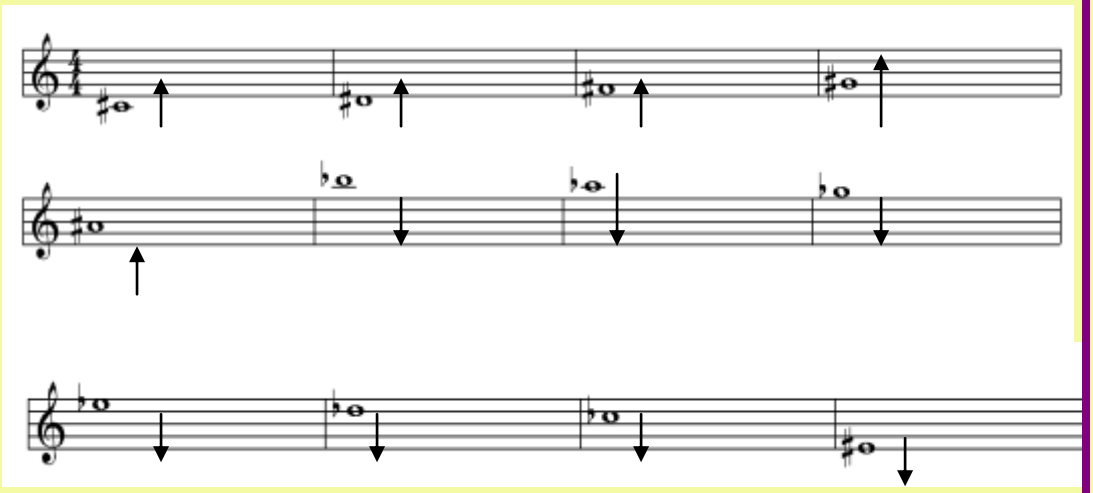

pravilna rešitev:

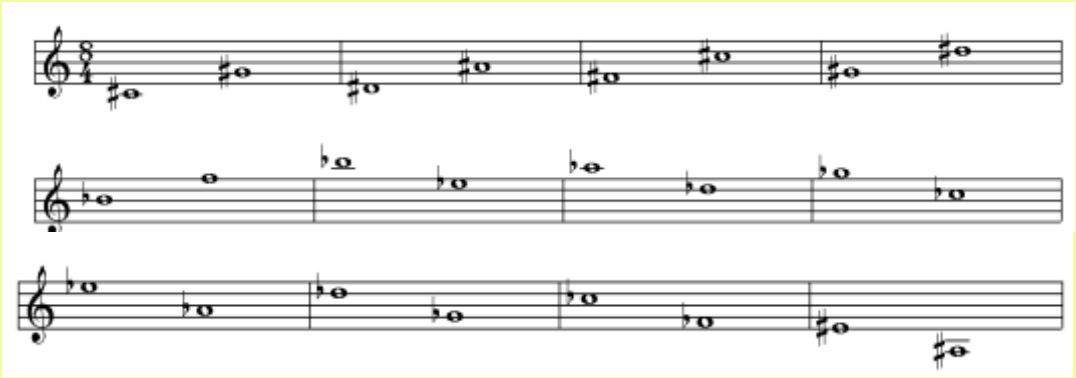

8. takt bo jasen, če 1. ton iz naloge »ges« enharmonično zamenjamo. Rešitev »ges-ces« je enharmonično »fis-h« (izjema!). Enako velja za 11. takt, če zamenjamo ton »ces« za »h«. Potem je rešitev »ces-fes« enharmonično »h-e«. V 12. taktu lahko enharmonično zamenjamo ton »eis« za »f« in je potem takem rešitev »eis-ais« enharmonično »f-b« (izjema!).

DELOVNA NALOGA
17

Reši naslednje naloge. Postavi na tone durove kvintakorde. Pod toni je zapisana označba »d5«, kar pomeni durov kvintakord. Spomnimo se: d5 ali d^{5}_{3}, obe označbi sta pravilni!

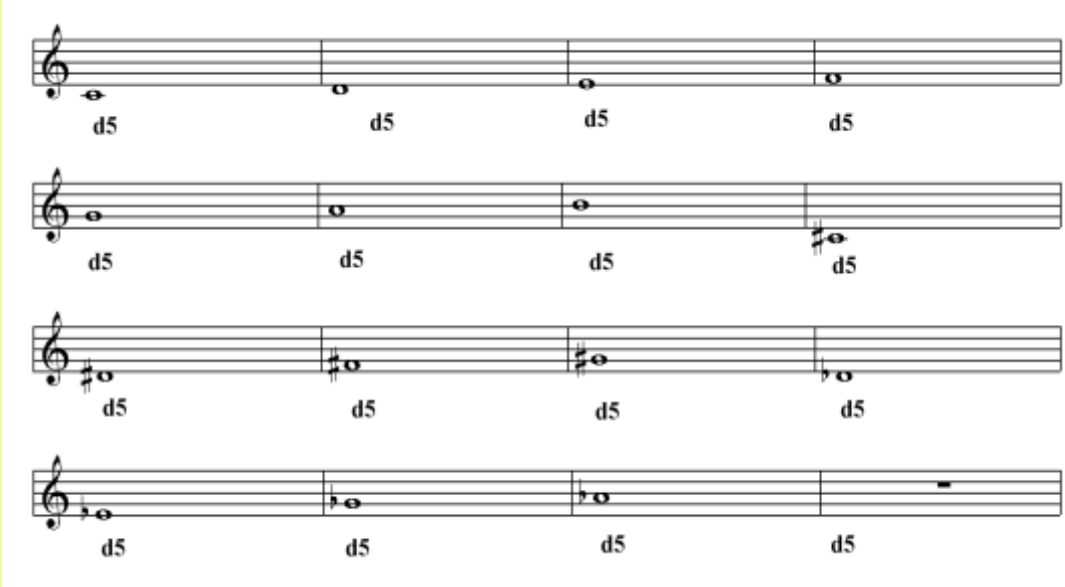

pravilna rešitev:

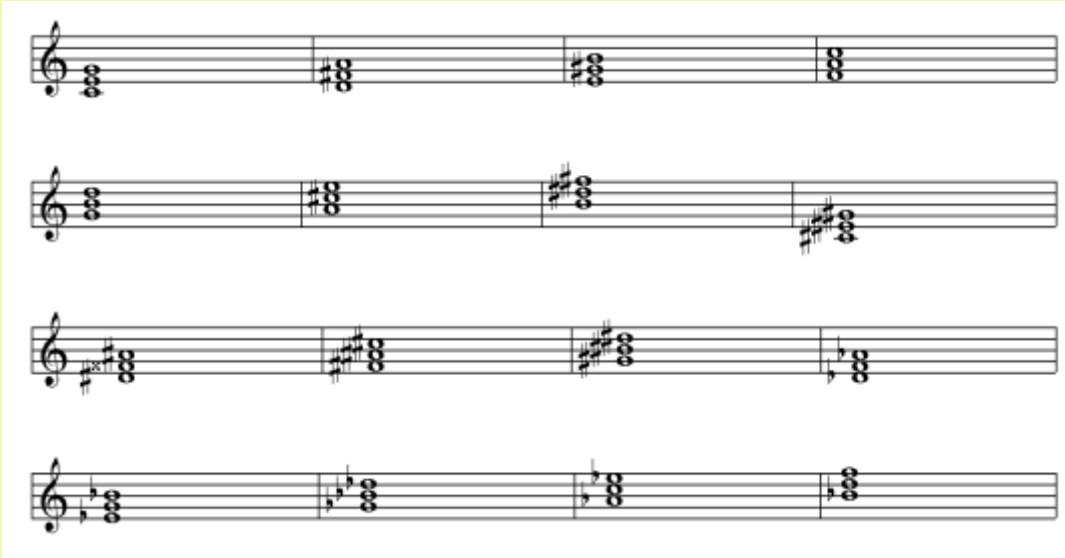

DELOVNA NALOGA
18

Reši naslednje naloge. Postavi na zapisane tone molove akorde. Pod toni je zapisana označba m5. Spomnimo se: m5 ali m^5_3 je označba za molov kvintakord!

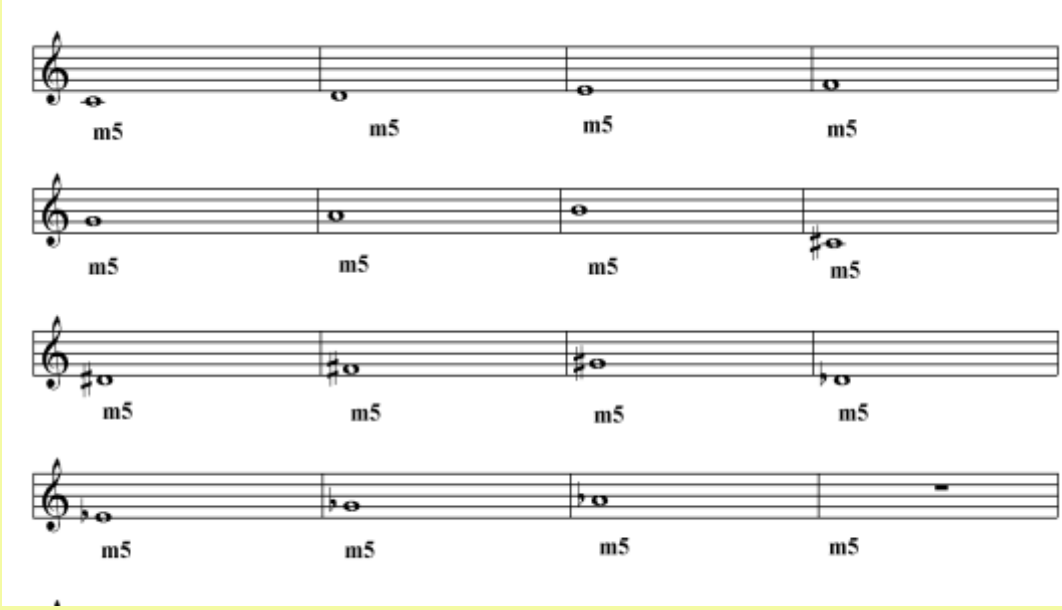

pravilna rešitev:

